

De economische betekenis van toerisme in België

Satellietrekening toerisme voor België 2019

SAMENVATTING

Het is niet eenvoudig om een betrouwbare inschatting te maken van de economische betekenis van toerisme in een land of regio. Welke bedrijfstakken moeten meegenomen worden? Kan de gehele output van deze bedrijfstakken mee in rekening worden gebracht of enkel dat wat toeristen verbruiken? En wat met het verbruik van toeristen buiten de toeristische bedrijfstakken? Statistiek Vlaanderen maakt voor de inschatting van de economische betekenis van toerisme in Vlaanderen sinds een aantal jaar gebruik van een satellietrekening toerisme, een internationaal erkend instrument. In dit document wordt de satellietrekening toerisme opgesteld voor België. Gezien deze satellietrekening een eerste keer als rekening op zich werd opgebouwd en niet werd gestart van de regionale satellietrekeningen toerisme in België, is het niet mogelijk een vergelijking te maken met een eerdere satellietrekeningen voor België of met de bestaande satellietrekeningen van de Belgische gewesten.

De bruto toegevoegde waarde van toerisme wordt hier op 2 manieren in beeld gebracht. Vooreerst door te kijken naar de bruto toegevoegde waarde van alle toeristische bedrijfstakken. Die lag in 2019 in België op Gewest op 19 miljard euro of 4,6% van de totale bruto toegevoegde waarde in België.

Daarnaast kan ook gefocust worden op de directe bruto toegevoegde waarde die bedrijven realiseren als rechtstreeks gevolg van de consumptie door toeristen, los van de bedrijfstak waarin dat gebeurt. In 2019 lag deze directe bruto toegevoegde waarde van toerisme in het Vlaamse Gewest op 7,3 miljard euro of 1,8% van de totale bruto toegevoegde waarde in België.

Wat tewerkstelling betreft genereerde de toeristische sector in België in 2019 260.249 loontrekkende jobs en 118.503 jobs voor zelfstandigen en helpers. In verhouding tot het totaal aantal jobs, waren de banen in de toeristische sector in 2019 goed voor 6,4% van alle loontrekkende jobs en 10,3% van alle jobs voor zelfstandigen en helpers.

INHOUD

Inleiding	1
1. TSA-tabellen 1 en 2	2
1.1. Volumes	2
1.2. Bestedingen	7
1.2.1. Algemene bestedingen TSA-tabellen 1 en 2	7
1.2.2. Uitgaven aan personenvervoer door de lucht	13
1.2.3. Uitgaven aan reisorganisaties, touroperators en gidsen	13
1.2.4. Uitgaven aan organisatie van congressen	14
1.3. Totaalbeeld TSA-tabellen 1 en 2	15
2. TSA-tabel 4	18
2.1. Toerisme uitgaven TSA-Tabel 1 en 2	18
2.2. Waarde van de accommodatie in eigen vakantiehuizen	18
2.3. "Social transfers in kind"	18
2.4. Andere vormen van toerismeconsumptie	19
2.5. Totaalbeeld TSA-tabel 4	20
3. TSA-tabel 5	22
4. TSA-tabel 6	28
5. TSA-tabel 7	31
Besluit	33
Literatuurlijst	34

INLEIDING

De economische betekenis van toerisme meten is geen eenvoudige opdracht. In de eerste plaats zijn er heel wat verschillende statistieken en indicatoren bruikbaar om de economische impact van een sector in kaart te brengen. Daarnaast is de toeristische sector geen afgebakende of duidelijk zichtbare economische sector, maar eerder een samenvoeging van (delen van) verschillende bedrijfstakken. Daarenboven wordt vaak slechts een deel van de output van deze bedrijfstakken voor toeristische consumptie gebruikt.

Vandaar dat Statistiek Vlaanderen voor de berekening van de statistiek over de economische betekenis van toerisme gebruik maakt van een satellietrekening toerisme. Dat is een internationaal erkend instrument, ontwikkeld door Eurostat, de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en de World Tourism Organisation (UNWTO) om de economische betekenis van toerisme in kaart te brengen. Een satellietrekening toerisme wordt in de internationale literatuur afgekort als TSA (Tourism Satellite Account). Aan de aanbodzijde brengt een satellietrekening de verschillende noodzakelijke met toerisme verbonden functionele onderdelen van de nationale rekeningen samen. Tegelijkertijd zorgt de satellietrekening ervoor dat dit aanbod verbonden wordt met de vraagzijde en dus met de werkelijke toeristische consumptie.

In dit document worden de bronnen, berekeningen en resultaten voor de Belgische satellietrekening toerisme 2019 gedocumenteerd. Er wordt vooreerst ingegaan op de consumptieve bestedingen met betrekking tot toerisme in België. Daaronder vallen zowel de uitgaven die toeristen doen tijdens hun trip (TSA-tabellen 1 en 2), maar ook de duurzame goederen die ze vooraf kopen of de uitgekeerde subsidies die er voor zorgen dat een toerist minder moet betalen dan de werkelijke kostprijs van een goed of dienst (TSA-tabel 4). De aanbodzijde komt in TSA-Tabel 5 aan bod. Op basis van de gegevens over de toerismeconsumptie en de gegevens van het aanbod van de verschillende toeristische bedrijfstakken, kunnen een aantal economische indicatoren berekend worden die inzicht geven in de economische betekenis van toerisme in België. In TSA-tabel 6 gaat het om de bruto toegevoegde waarde van de toeristische bedrijfstakken en de directe bruto toegevoegde waarde van toerisme. Tabel 7 beschrijft ten slotte de tewerkstelling in de toeristische sector.

1. TSA-tabellen 1 en 2

Wat :

- TSA-tabel 1: inkomend toerisme of buitenlandse toeristen in België
- TSA-tabel 2: intern toerisme of Belgische toeristen in België

Om de totale consumptie van deze groepen toeristen te kennen, berekenen we eerst hun volume. In een tweede deel koppelen we er de uitgaven aan.

1.1. Volumes

Bronnen:

Tabel 1: Mogelijke bronnen voor het volume van daguitstappen en overnachtingen in België in 2019.

Belgen in België	Dagtoeristen	Ontspanning	Statbel, onderzoek vakanties en reizen 2019; Daguitstappenonderzoek 2011;
		Zaken	Statbel, onderzoek vakanties en reizen 2019;
	Verblijfstoeristen (gehuurde accommodatie)	Ontspanning	Statbel, Horeca (toerisme en hotelwezen) 2019 ; Statbel, Platformdata in het verblijfstoerisme, 2019.
		Zaken	Statbel, Horeca (toerisme en hotelwezen) 2019 ; Statbel, Platformdata in het verblijfstoerisme, 2019.
	Verblijfstoeristen (niet gehuurde accommodatie)	Ontspanning + zaken	Statbel, onderzoek vakanties en reizen 2019; Westtoer, trendrapport Kust 2020; Nationale Bank van België, Household finance and consumption survey 2017.
	Belgen die vertrekken buiten België	Dagtoeristen	Ontspanning + zaken
Verblijfstoeristen (aantal nachten dat ze nog in België overnachten voor vertrek)		Ontspanning + zaken	Statbel, onderzoek vakanties en reizen 2019.
Buitenlanders in België	Dagtoeristen	Ontspanning	ONS, TravelPac 2019, DGE, Memento du Tourisme 2018 Westtoer, Daguitstappen aan de kust 2018; WES, Kunststedenonderzoek 2011
		Zaken	?
	Verblijfstoeristen (gehuurde accommodatie)	Ontspanning	Statbel, Horeca (toerisme en hotelwezen) 2019; Statbel, Platformdata in het verblijfstoerisme, 2019.
		Zaken	Statbel, Horeca (toerisme en hotelwezen) 2019; Statbel, Platformdata in het verblijfstoerisme, 2019.
	Verblijfstoeristen (niet gehuurde accommodatie)	Ontspanning + zaken	Eurostat, toerismestatistieken 2019, enkel EU27

Methode en deelresultaten:

Voor overnachtingscijfers van Belgische en buitenlandse verblijfstoeristen in gehuurde accommodatie in België, werd een beroep gedaan op twee onderzoeken van Statbel: het onderzoek 'Horeca, toerisme en hotelwezen' en het onderzoek 'platformdata in het verblijfstoerisme'.

Het onderzoek 'Horeca (toerisme en hotelwezen), vanaf nu overnachtingsstatistiek, meet het aantal aankomsten en overnachtingen per logiestype (NACE-code 55) bij professionele en particuliere logies naar herkomst en doel. Het onderzoek 'Platformdata in het verblijfstoerisme' (vanaf nu platformdata) meet daarnaast het aantal overnachtingen in particuliere aanbieders. Dat betekent dat er een overlap kan zijn tussen beide bronnen in de NACE-codes 55.203 (gites, vakantiewoningen en -appartementen), 55.204 (gastenkamers) en 55.209 (vakantieverblijven en andere accommodatie voor kort verblijf).

Hieronder wordt aangegeven hoe we de berekeningen hebben gedaan. In een eerste stap werden de overnachtingscijfers in NACE 55.203, 55.204 en 55.209 opgeteld en vergeleken met de platformdata en dat tot opgesplitst tot het laagst mogelijke niveau naar herkomst toerist (BE, EU27 zonder BE en niet-EU27) en provincie van het logies. Daarnaast werd gekeken of de som van de andere NACE-codes (NACE 55.1 (hotels), 55.201 (jeugdherbergen en -verblijfscentra), 55.202 (vakantieparken) en 55.3 (kampeerterreinen)) en de platformdata hoger was dan het totaal in NACE 55. Gezien sommige overnachtingscijfers versluierd worden in de overnachtingsstatistiek zou dit immers een verschil kunnen geven.

In stap twee wordt een keuze gemaakt. Indien in een bepaalde provincie en bepaalde groep toeristen het totaal aantal overnachtingen in de overnachtingsstatistiek voor de gehele NACE 55 het hoogst is, wordt met deze cijfers gewerkt. Indien de som van platformdata en de overnachtingscijfers in NACE 55.1, 55.201, 55.202 en 55.3 het hoogst is, wordt daarmee verder gewerkt.

Hieronder worden de cijfers weergegeven voor Belgen, toeristen uit overige EU27-landen en toeristen van buiten de EU27. In de meest rechtst kolom van de tabellen wordt ook aangegeven welke keuzes werden gemaakt. Voor de Belgen wordt met platformdata gewerkt in de provincie Waals-Brabant en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Voor de toeristen uit andere EU27-landen wordt met platformdata gewerkt voor de provincies Antwerpen, Oost-Vlaanderen, Luik en Waals Brabant en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest. Voor de toeristen van buiten de EU27 wordt met de platformdata gewerkt in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, Het Waalse Gewest en alle Vlaamse provincies behalve Limburg en West-Vlaanderen. De totalen voor de gewesten zijn de som van de provinciecijfers. Die voor België zijn de som van de gewesten.

Tabel 2: Berekening van overnachtingscijfers van Belgische en buitenlandse verblijfstoeristen in gehuurde accommodatie in België, naar herkomst toerist, naar ligging logies en naar logiestype (op basis van twee bronnen), 2019.

BELGISCHE TOERISTEN						
	NACE 55	NACE 55.1 + 55.201 + 55.202 + 55.3	NACE 55.203 + 55.204 + 55.209	Platformdata	TOTAAL # over- nachtingen	
België	21.308.009	15.919.145	5.388.864	1.624.000	21.422.511	****
Vlaams Gewest	14.757.039	10.817.898	3.939.141	846.000	14.757.039	***
Waals Gewest	4.897.537	3.456.619	1.440.918	658.000	4.900.844	***
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	1.653.433	1.644.628	8.805	120.000	1.764.628	**
Provincie Antwerpen	2.299.477	2.170.892	128.585	79.000	2.299.477	*
Provincie Henegouwen	632.599	534.193	83.709	42.000	632.599	*
Provincie Limburg	2.498.003	2.199.962	298.041	58.000	2.498.003	*
Provincie Luik	1.429.341	986.649	442.692	182.000	1.429.341	*
Provincie Luxemburg	1.677.985	1.082.851	595.134	272.000	1.677.985	*
Provincie Namen	919.266	624.944	294.322	143.000	919.266	*
Provincie Oost-Vlaanderen	1.167.032	934.995	175.408	69.000	1.167.032	*
Provincie Vlaams-Brabant	1.148.296	1.011.676	76.549	37.000	1.148.296	*
Provincie Waals-Brabant	238.346	221.653	12.939	20.000	241.653	**
Provincie West-Vlaanderen	7.644.231	4.461.946	3.182.285	603.000	7.644.231	*

TOERISTEN EU27 (excl. BE)

	NACE 55	NACE 55.1 + 55.201 + 55.202 + 55.3	NACE 55.203 + 55.204 + 55.209	Platformdata	TOTAAL # over- nachtingen	
België	14.832.166	12.205.963	2.626.203	3.694.000	16.159.224	****
Vlaams Gewest	8.339.904	6.609.432	1.730.472	1.657.000	8.481.496	***
Waals Gewest	3.299.336	2.446.316	853.020	858.000	3.348.513	***
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	3.192.926	3.150.215	42.711	1.179.000	4.329.215	**
Provincie Antwerpen	1.964.249	1.680.888	283.361	401.000	2.081.888	**
Provincie Henegouwen	558.345	452.586	86.136	101.000	558.345	*
Provincie Limburg	1.710.530	1.529.213	181.317	94.000	1.710.530	*
Provincie Luik	1.014.319	703.666	310.653	326.000	1.029.666	**
Provincie Luxemburg	1.114.164	854.952	259.212	218.000	1.114.164	*
Provincie Namen	451.582	280.468	171.114	158.000	451.582	*
Provincie Oost-Vlaanderen	959.482	698.435	216.750	285.000	983.435	**
Provincie Vlaams-Brabant	770.882	642.104	64.654	128.000	770.882	*
Provincie Waals-Brabant	160.926	141.756	13.711	53.000	194.756	**
Provincie West-Vlaanderen	2.934.761	2.052.458	882.303	750.000	2.934.761	*

TOERISTEN BUITEN EU27

	NACE 55	NACE 55.1 + 55.201 + 55.202 + 55.3	NACE 55.203 + 55.204 + 55.209	Platformdata	TOTAAL # over- nachtingen	
België	6.372.672	5.566.463	806.209	1.669.000	7.398.161	****
Vlaams Gewest	3.259.920	2.526.484	733.436	693.000	3.382.182	***
Waals Gewest	530.393	482.181	48.212	165.000	647.181	**
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	2.582.359	2.557.798	24.561	811.000	3.368.798	**
Provincie Antwerpen	648.418	547.028	101.390	172.000	719.028	**
Provincie Henegouwen	146.676	125.851	16.826	30.000	155.851	**
Provincie Limburg	204.534	181.324	23.210	22.000	204.534	*
Provincie Luik	146.565	132.683	13.882	65.000	197.683	**
Provincie Luxemburg	88.978	83.286	5.692	23.000	106.286	**
Provincie Namen	40.022	31.919	8.103	25.000	56.919	**
Provincie Oost-Vlaanderen	438.998	349.171	70.722	138.000	487.171	**
Provincie Vlaams-Brabant	429.531	369.010	20.876	64.000	433.010	**
Provincie Waals-Brabant	108.152	106.188	865	22.000	128.188	**
Provincie West-Vlaanderen	1.538.439	1.077.845	460.594	297.000	1.538.439	*

NOOT: * overnachtingsstatistiek NACE 55

** som van platformdata en overnachtings-
statistiek NACE 55.1+55.201+55.202+55.3

*** som van de totaalcijfers in de provincies

**** som van de totaalcijfers in de gewesten

BRON: Statbel, onderzoek Horeca (toerisme en hotelwezen) en onderzoek platformdata in het verblijfstoerisme, bewerking SV

Met deze totaalcijfers voor België, opgesplitst naar herkomst werd in een derde stap verder gewerkt. Aan de hand van de cijfers uit de overnachtingsstatistiek werden de zonet berekende totalen verder uitgesplitst. Het gaat om een uitsplitsing van motief (zaken/ontspanning): de ratio binnen de overnachtingsstatistiek werd voor de verschillende groepen toeristen toegepast op het totaal aantal overnachtingen. Daarnaast werden op dezelfde manier ook de toeristen uit Frankrijk, Nederland en Duitsland uit de EU27-landen gehaald. Reden hiervoor is dat we voor deze groep toeristen ook een apart uitgavenprofiel hebben.

Tabel 3: Totaal aantal overnachtingen van Belgische en buitenlandse verblijfstoeristen in gehuurde accommodatie in België, naar herkomst en motief, 2019.

	TOTAAL AANTAL OVERNACHTINGEN	Waarvan motief ontspanning	Waarvan motief zaken
België	21.422.511	17.527.181	3.895.330
Frankrijk, Duitsland en Nederland	12.078.751	9.552.804	2.525.947
Andere EU27	4.080.473	2.181.621	1.898.852
Buiten EU-27	7.398.161	4.636.531	2.761.630
TOTAAL	44.979.896	33.898.137	11.081.759

NOOT: Totale overnachtingscijfers zoals berekend in tabel 3, herverdeeld over herkomst en motief aan de hand van de ratio's in dezelfde groepen in de statistiek Horeca (toerisme en hotelwezen)

BRON: Statbel, onderzoek Horeca (toerisme en hotelwezen) en onderzoek platformdata in het verblijfstoerisme, bewerking SV

We ontvangen ook volumecijfers voor **Europese verblijfstoeristen in gehuurde accommodatie België** van Eurostat. Deze cijfers liggen hoger dan de cijfers van Statbel, maar omdat de Statbelcijfers betrouwbaarder zijn, werken we verder met de Statbelcijfers.

Tabel 4: Aantal overnachtingen voor het motief ontspanning in gehuurde accommodatie door buitenlandse toeristen uit de EU27 in België, 2019.

	Totaal aantal overnachtingen Statbel	Totaal aantal overnachtingen Eurostat
Frankrijk, Duitsland en Nederland	9.552.804	11.458.862
Andere EU27	2.181.621	3.843.444
Totaal EU27 (excl. BE)	11.734.425	15.302.306

BRON: Eurostat, Onderzoek vakanties en reizen en Statbel, onderzoek Horeca (toerisme en hotelwezen) en onderzoek platformdata in het verblijfstoerisme, bewerking SV

Ook de overnachtingen door **Europese zakentoeeristen** (gehuurd en niet gehuurd) kennen we op basis van de Eurostatcijfers. Deze liggen dicht in de lijn van de cijfers van Statbel, waar enkel de gehuurde accommodatie wordt opgenomen. Omdat we voor de EU met dezelfde bron willen werken, nemen we ook hier met Statbelcijfers verder, **enkel in de gehuurde accommodatie**.

Tabel 5: Aantal overnachtingen voor het motief zaken in gehuurde accommodatie (Statbel) en gehuurde en niet-gehuurde accommodatie (Eurostat) door buitenlandse toeristen uit de EU27 in België, 2019.

	Totaal aantal overnachtingen Statbel	Totaal aantal overnachtingen Eurostat
Frankrijk, Duitsland en Nederland	2.525.947	2.375.535
Andere EU27	1.898.852	1.960.599
Totaal EU27 (excl. BE)	4.424.799	4.336.134

BRON: Eurostat, Onderzoek vakanties en reizen en Statbel, onderzoek Horeca (toerisme en hotelwezen) en onderzoek platformdata in het verblijfstoerisme, bewerking SV

Voor de **buitenlands toeristen die verblijven in niet-gehuurde accommodatie** werden door Eurostat (via Statbel) cijfers aangeleverd voor het motief ontspanning. Het betreft wel enkel toeristen uit de EU27: ze tellen samen 9.454.935 overnachtingen in niet-gehuurde logies, waarvan 6.144.532 door Fransen, Duitsers en Nederlanders. Voor toeristen van buiten Europa kennen we de cijfers niet.

Voor de **Belgische verblijfstoeristen in niet-gehuurde accommodatie** werden ons in de eerste plaats cijfers aangeleverd door Statbel, uit het onderzoek 'vakanties en reizen'. Er worden 6.682.864 nachten voor het motief ontspanning en 267.370 nachten voor het motief zaken geteld. Westtoer telt ook jaarlijks het aantal

overnachtingen in tweede verblijven aan de Kust. In 2019 telden ze 10.543.640 overnachtingen door Belgen aan de kust. Gezien dit toch een aanzienlijk groter aantal is en enkel de kust betreft, vermoeden we dat het tweede verblijfsgebruik door Belgen onderschat is in het Statbelonderzoek. Vermoedelijk zien tweede verblijvers hun bezoek aan hun tweede verblijf niet steeds als een reis. Vandaar dat we op basis van het Westtoeronderzoek aan de Kust en de bevraging “household finance and consumption” van de nationale Bank het totaal aantal overnachtingen in tweede verblijven willen meenemen.

Het Westtoeronderzoek leert dat er in 2019 in totaal ruim 16 miljoen overnachtingen waren aan de kust in de tweede verblijven (in 99.089 vakantiewoningen en 22.384 langetermijnkampeerplaatsen). Dat betekent een gemiddelde van 132 overnachtingen per eenheid.

Uit het onderzoek van de Nationale Bank van België weten we dat er in 2017 185.367 Belgische gezinnen zijn die in 2017 minstens één vastgoedeigendom in de vorm van een woning hebben naast hun hoofdverblijfplaats, die gebruikt wordt voor ‘vakantie van het gezin of ander privaat gebruik’. Enkel die gezinnen worden meegenomen waar het vastgoed een huis, appartement, flat, chalet, ... is. Eigendommen zoals garages, kantoren, opslagplaatsen, winkels, worden niet meegeteld. Op basis van dit aantal eigendommen en het gemiddelde van 132 overnachtingen per tweede verblijf, schatten we dat het aantal overnachtingen door Belgen in niet-gehuurde accommodatie neerkomt op 24.469.930.

Voor de **Belgische daguitstappen in België** kunnen we ook een beroep doen op het Statbelonderzoek ‘vakanties en reizen’. Er worden 17.214.743 daguitstappen voor het motief ontspanning en 1.259.421 voor het zakenmotief geteld. Daarnaast is er ook het daguitstappenonderzoek uit 2011, uitgevoerd door IDEA-consult en Ivox, in opdracht van de provinciale toerismediensten, het steunpunt Toerisme en Toerisme Vlaanderen. In totaal werden daar 34.869.499 daguitstappen door Belgen in België geteld. De Statbelcijfers zijn afkomstig van een bevraging, uit het daguitstappenonderzoek dat werkt met een panel. Omdat we vermoeden dat het bij het Statbelonderzoek toch een zekere onderschatting van daguitstappen kan meespelen, werken we met de volumecijfers van het daguitstappenonderzoek. Voor het dagzaktoerisme werken we wel met de Statbelcijfers, gezien we geen andere bron hebben.

Voor het **aantal buitenlandse daguitstappen in België** beschikken we ten slotte niet over globale cijfers. We kennen op basis van verschillende onderzoeken wel een puzzel proberen leggen. Op basis van het Britse TravelPac-onderzoek en het Franse onderzoek Memento du tourisme kennen we het aantal Britse en Franse daguitstappen in 2017 of 2019. Voor de andere buitenlandse dagtoeristen vonden we geen recente gegevens. Enige cijfers die we hebben zijn de cijfers voor Vlaanderen. Op basis van het onderzoek van Westtoer aan de kust in 2018 en het kunststedenonderzoek 2011, konden we toch een deel meenemen.

Tabel 6: Aantal daguitstappen door buitenlandse toeristen in België, 2019.

	BELGIE		Vlaamse Kust	Kunststeden Vlaanderen + Brussel	TOTAAL
	Ontspanning	zaken			
Britten (2019)	195.649	87.153		273.560	282.802
Fransen (2017)	3.428.000	555.000	2.400.000	928.600	3.983.000
Nederlanders (2018 en 2011)			400.000	2.475.440	2.875.440
Duitsers (2011)				534.880	534.880
Andere landen (2011)				1.066.210	1.066.210
Totaal					8.742.332

BRON: ONS, TravelPac 2019, DGE, Memento du Tourisme 2018, Westtoer, Dagtoerisme aan de kust 2018 en WES, kunststedenonderzoek 2011, bewerking SV

De cijfers voor **Belgen die vertrekken op reis buiten België** werden ons aangeleverd door Statbel, uit het onderzoek ‘vakanties en reizen’. Er werden geen verdere bewerkingen op uitgevoerd. In 2019 vertrokken om 6.396.381 Belgen op daguitstap buiten België. Daarnaast telden men ook nog 527.780 overnachtingen van Belgen op Belgisch grondgebied voor reizen die als bestemming het buitenland hadden.

Resultaat

Tabel 7: Volume van daguittappen en overnachtingen in België in 2019 en gebruikte bronnen

	Herkomst	Motief	Volume	Bron
Belgen in België	Dagtoeristen	Ontspanning	34.869.499	Daguitstappenonderzoek 2011.
		Zaken	1.259.421	Statbel, onderzoek vakanties en reizen 2019.
	Verblijfstoeristen (gehuurde accommodatie)	Ontspanning	17.527.181	Statbel, Horeca (toerisme en hotelwezen) 2019; Statbel, Platformdata in het verblijfstoerisme, 2019.
		Zaken	3.895.330	Statbel, Horeca (toerisme en hotelwezen) 2019; Statbel, Platformdata in het verblijfstoerisme, 2019.
	Verblijfstoeristen (niet-gehuurde accommodatie)	Ontspanning + zaken	24.469.930	Westtoer, trendrapport Kust 2020; Nationale Bank van België, Household finance and consumption survey 2017.
	Belgen die vertrekken buiten België	Dagtoeristen	Ontspanning + zaken	6.396.381
Verblijfstoeristen (aantal nachten dat ze nog in België overnachten voor vertrek)		Ontspanning + zaken	527.780	Statbel, onderzoek vakanties en reizen 2019.
Buitenlanders in België	Dagtoeristen	Ontspanning	8.742.332	ONS, TravelPac 2019, DGE, Memento du Tourisme 2018, Westtoer, Dagtoerisme aan de kust 2018 en WES, Kunststedenonderzoek 2011.
		Zaken	?	?
	Verblijfstoeristen (gehuurde accommodatie)	Ontspanning	16.370.957	Statbel, Horeca (toerisme en hotelwezen) 2019; Statbel, Platformdata in het verblijfstoerisme, 2019.
		Zaken	7.186.428	Statbel, Horeca (toerisme en hotelwezen) 2019; Statbel, Platformdata in het verblijfstoerisme, 2019.
	Verblijfstoeristen (niet-gehuurde accommodatie)	Ontspanning + Zaken	9.454.935	Eurostat, toerismestatistieken 2019, enkel EU27

1.2. Bestedingen

1.2.1. Algemene bestedingen TSA-tabellen 1 en 2

Bronnen, methode en deelresultaten

Algemeen: We zoeken in onderzoeken naar een zo specifiek mogelijk uitgavenprofiel en vermenigvuldigen de uitgaven met het volume van de toeristen zoals hierboven berekend. Uitgaven uit onderzoeken van voor 2019 worden steeds omgezet naar prijzen 2019. Hiervoor vermenigvuldigen we de uitgaven met een factor die het jaargemiddelde van de Index der consumptieprijzen overbrugt tussen het jaar van onderzoek en 2019.

Voor de Belgische verblijfstoeristen doen we een beroep op het Statbel onderzoek vakanties en reizen, waar de uitgaven van Belgische reizigers bevroegd worden. De uitgaven worden ingedeeld in vijf categorieën: accommodatie, eten en drinken, transport, uitgaven aan waardevolle en duurzame goederen en andere uitgaven. De categorie waardevolle en duurzame goederen nemen we mee naar TSA-Tabel 4, de andere uitgavencategorieën gebruiken we in deze TSA-tabellen.

Vanuit de logica van een TSA, moeten we deze uitgaven zo dicht mogelijk linken aan de groepen van toeristische producten en bedrijfstakken waarin deze uitgaven gebeuren. We kiezen dan ook om de categorie ‘andere uitgaven’ op te splitsen. Op basis van de extra informatie die de vakantiegangers invullen, kunnen we de categorie cultuur, recreatie en sport afsplitsen. Van alle Belgen die op vakantie gaan in België en uitgaven invullen in de categorie ‘andere’, gaat 50,73% naar uitgaven voor cultuur, recreatie en sport. Dit aandeel passen we toe om het bedrag op te splitsen.

Tabel 8: Bestedingen door Belgische verblijfstoeristen in België, naar uitgavencategorie, motief en soort accommodatie, 2019. Uitgedrukt in euro, in gemiddelde prijs per persoon per nacht en in het totaal (in prijzen 2019).

	Persoonlijk doel: ontspanning en recreatie				Zaken	
	Gehuurde accommodatie		Niet-gehuurde accommodatie		Gehuurde accommodatie	
	per persoon per nacht	TOTAAL (volume = 17.527.181)	per persoon per nacht	TOTAAL (volume = 24.469.930)	per persoon per nacht	TOTAAL (volume = 3.895.330)
Accommodatie	37,4	655.150.163	13,9	340.519.419	61,8	240.668.017
Eten en drinken	14,8	259.503.903	11,6	283.604.600	13,7	53.257.650
Transport	8,0	139.434.356	5,3	129.607.343	18,3	71.365.807
Cultuur, recreatie en sport	2,5	44.501.228	1,1	26.345.594	0,9	3.530.905
Andere uitgaven	2,5	43.220.840	1,0	25.587.579	0,9	3.429.314
TOTAAL	65,1	1.141.810.490	32,9	805.664.534	95,6	372.251.693

BRON: Volumes: Statbel, onderzoek Horeca (toerisme en hotelwezen) 2019, onderzoek platformdata in het verblijfstoerisme 2019, Westtoer, trendrapport Kust 2020, Nationale Bank van België, Household finance and consumption survey 2017, bewerking SV; Uitgaven: Statbel, onderzoek Vakanties en Reizen 2019, bewerking SV.

Voor de buitenlandse verblijfstoeristen uit de EU27 kunnen we een beroep doen op cijfers van Eurostat, ons aangeleverd door Statbel. Eurostat verzamelt jaarlijks cijfers bij de lidstaten over reizen, daguitstappen en uitgaven tijdens deze trips. De uitgavecategorieën zijn dezelfde dan het Belgische onderzoek vakanties en reizen. Aan de hand van de Belgische verdeelsleutel in de categorie ‘andere’ werden ook voor de buitenlanders de uitgaven aan cultuur, recreatie en sport afgesplitst. Daarnaast werden ook hier de uitgaven aan duurzame en waardevolle voorwerpen apart gehouden voor TSA-Tabel 4.

In dit onderzoek worden de transportkosten niet opgesplitst naar transportkosten heen en terug of transportkosten ter plaatse. Dat betekent dat een deel van de uitgaven door buitenlandse toeristen vermoedelijk niet in België werden gedaan en we ze niet mogen meenemen in de TSA. Vandaar dat we ook telkens een rij zonder de uitgaven aan transport toevoegen. Omdat we het aandeel van beide componenten aan uitgaven aan vervoer (heen en terug Of ter plaatse) niet kennen en een deel van de uitgaven wel in België gebeurt, moeten we een oplossing zoeken. We beslissen om het bedrag dat Belgen in België aan hun transport besteden, mee te nemen als proxy voor de uitgaven van buitenlanders in België aan transport. Het gaat om 8 euro per persoon per nacht in gehuurde accommodatie, 5 euro in niet gehuurde en 18 euro voor zakentoeerisme. In de onderste rij van volgende tabellen staat dan ook telkens het totaalbedrag, exclusief de transportkosten van en naar België.

We ontvingen een apart uitgavenprofiel voor Franse, Duitse en Nederlandse verblijfstoeristen en andere buitenlandse verblijfstoeristen uit de EU27-landen.

Tabel 9: Bestedingen door Franse, Duitse en Nederlandse verblijfstoeristen in België, naar uitgavencategorie, motief en soort accommodatie, 2019. Uitgedrukt in euro, in gemiddelde prijs per persoon per nacht en in het totaal (in prijzen 2019).

	Persoonlijk doel: ontspanning en recreatie				Zaken	
	Gehuurde accommodatie per persoon per nacht	TOTAAL (volume = 9.552.804)	Niet-gehuurde accommodatie per persoon per nacht	TOTAAL (volume = 6.144.532)	Gehuurde accommodatie per persoon per nacht	TOTAAL (volume = 2..525.947)
Accommodatie	45,1	430.709.474	2,4	14.508.055	90,8	229.358.686
Eten en drinken	17,4	166.166.943	9,4	57.758.570	32,9	83.123.309
Transport	17,5	167.110.186	21,5	131.952.398	74,0	186.828.563
Cultuur, recreatie en sport	7,0	66.850.052	8,5	52.014.706	6,0	15.220.291
Andere uitgaven	6,8	64.926.644	8,2	50.518.139	5,9	14.782.373
TOTAAL	93,8	895.763.299	49,9	306.751.867	209,6	529.313.223
TOTAAL (excl. transport)	76,3	728.653.113	28,4	174.799.470	135,6	342.484.659
Transport ter plaatse	8,0	75.995.628	5,3	32.545.108	18,3	46.277.516
TOTAAL (excl. transport van en naar)	84,2	804.648.741	33,7	207.344.577	153,9	388.762.176

BRON: Volumes: Statbel, onderzoek Horeca (toerisme en hotelwezen) 2019, onderzoek platformdata in het verblijfstoerisme 2019, Eurostat toerismestatistieken 2019, bewerking SV; Uitgaven: Eurostat, toerismestatistieken 2019, bewerking SV.

Tabel 10: Bestedingen door verblijfstoeristen uit de EU27-landen (met uitzondering van Belgen, Fransen, Duitsers en Nederlanders), naar uitgavencategorie, motief en soort accommodatie, 2019. Uitgedrukt in euro, in gemiddelde prijs per persoon per nacht en in het totaal (in prijzen 2019).

	Persoonlijk doel: ontspanning en recreatie				Zaken	
	Gehuurde accommodatie per persoon per nacht	TOTAAL (volume = 2.181.621)	Niet-gehuurde accommodatie per persoon per nacht	TOTAAL (volume = 3.310.403)	Gehuurde accommodatie per persoon per nacht	TOTAAL (volume = 1.898.852)
Accommodatie	48,2	105.090.864	1,7	5.751.170	90,2	171.287.902
Eten en drinken	16,7	36.399.823	8,8	29.176.168	24,9	47.310.108
Transport	40,0	87.209.794	18,3	60.563.638	110,5	209.898.398
Cultuur, recreatie en sport	19,9	43.440.890	7,7	25.331.739	13,3	25.201.230
Andere uitgaven	19,3	42.191.010	7,4	24.602.895	12,9	24.476.140
TOTAAL	144,1	314.332.380	43,9	145.425.609	251,8	478.173.778
TOTAAL (excl. transport)	104,1	227.122.586	25,6	84.861.972	141,3	268.275.381
Transport ter plaatse	8,0	17.355.498	5,3	17.533.866	18,3	34.788.606
TOTAAL (excl. transport van en naar)	112,1	244.478.084	30,9	102.395.838	159,6	303.063.987

BRON: Volumes: Statbel, onderzoek Horeca (toerisme en hotelwezen) 2019, onderzoek platformdata in het verblijfstoerisme 2019, Eurostat toerismestatistieken 2019, bewerking SV; Uitgaven: Eurostat, toerismestatistieken 2019, bewerking SV.

Voor de **buitenlandse verblijfstoeristen van buiten de EU27** beschikken we enkel over volumecijfers in **gehuurde logies**. We beschikken niet over een globaal uitgavenprofiel op basis van de Eurostatcijfers. We beslissen daarom om het uitgavenprofiel van de verblijfstoeristen uit de EU27-landen (met uitzondering van Belgen, Fransen, Duitsers en Nederlanders) te gebruiken. Het is gekend dat toeristen van buiten de EU27 gemiddeld meer uitgeven dan toeristen binnen de EU. We hebben hier echter enkel cijfers uit het kunststedenonderzoek in Vlaanderen: gemiddeld gaven toeristen in 2018 uit de EU27-landen (met uitzondering van Belgen, Fransen, Duitsers en Nederlanders) 133 euro per persoon per nacht uit. Voor toeristen buiten de EU27 ging het om 186 euro, wat neerkomt op 1,37 keer meer. Vandaar dat we beslissen om de uitgaven uit het Eurostatonderzoek te gebruiken, maar te verhogen met een factor 1,37 euro.

Tabel 11: Bestedingen door verblijfstoeristen van buiten de EU27-landen (met uitzondering van Belgen, Fransen, Duitsers en Nederlanders) in gehuurde accommodatie, naar uitgavencategorie en motief, 2019.
Uitgedrukt in euro, in gemiddelde prijs per persoon per nacht en in het totaal (in prijzen 2019).

	Persoonlijk doel: ontspanning en recreatie		Zaken	
	per persoon per nacht	TOTAAL (volume = 4.636.531)	per persoon per nacht	TOTAAL (volume = 2.761.630)
Accommodatie	65,9	305.426.107	123,4	340.665.637
Eten en drinken	22,8	105.788.988	34,1	94.092.624
Transport	54,7	253.458.263	151,2	417.456.051
Cultuur, recreatie en sport	27,2	126.252.479	18,1	50.121.420
Andere uitgaven	26,4	122.619.945	17,6	48.679.328
TOTAAL	197,0	913.545.783	344,4	951.015.059
TOTAAL (excl. transport)	142,4	660.087.519	193,2	533.559.008
Transport ter plaatse	8,0	36.885.097	18,3	50.595.435
TOTAAL (excl. transport van en naar)	150,3	696.972.617	211,5	584.154.443

BRON: Volumes: Statbel, onderzoek Horeca (toerisme en hotelwezen) en onderzoek platformdata in het verblijfstoerisme, bewerking SV; Uitgaven: Eurostat, toerismestatistieken 2019, WES, Kunststedenonderzoek 2018, bewerking SV.

Wat de uitgaven van **Belgische daguitstappers in België** betreft, kennen we uit het Statbelonderzoek 'vakanties en reizen' enkel het totaalbedrag. Gezien het om cijfers uit 2018 gaat, vermenigvuldigen we deze met een factor 1,0144 (verschil tussen gemiddelde consumptieprijsindex 2018 en 2019). Voor het motief ontspanning gaat het om 49 euro per daguitstap, voor het motief zaken om 46,5 euro per uitstap. Voor de TSA is het belangrijk om de uitgavencategorie te kennen. Op basis van het onderzoek van Westtoer bij Belgische dagtoeristen aan de kust kunnen we het totaalbedrag opsplitsen in verschillende uitgavencategorieën. Enige nadeel is dat de transportkosten bij het onderzoek van Westtoer enkel ter plaatse werden bevraagd en bij Statbel alle transportkosten in rekening worden gebracht.

Tabel 12: Bestedingen door Belgische dagtoeristen in België, naar uitgavencategorie en motief, 2018.
Uitgedrukt in euro, in gemiddelde prijs per persoon per nacht en in het totaal (in prijzen 2019).

	Dagtoeristen aan de kust 2018		Persoonlijk doel: ontspanning en recreatie		Zaken	
	per persoon per nacht	%	per persoon per nacht	TOTAAL (volume = 34.869.499)	per persoon per nacht	TOTAAL (volume = 1.260.748)
Eten en drinken	28,5	62	30,3	1.055.025.210	28,7	36.196.280
Transport ter plaatse	2,9	6	3,1	106.366.988	2,9	3.649.287
Cultuur, recreatie en sport	1,9	4	2,0	69.157.335	1,9	2.372.681
Andere uitgaven	12,9	28	13,7	479.215.227	13,0	16.441.132
TOTAAL	46,1	100	49,0	1.709.764.760	46,5	58.659.379

BRON: Volumes en totale uitgaven: Statbel, onderzoek Vakanties en Reizen 2019, bewerking SV; Uitgavencategorie: Westtoer, dagtoerisme aan de kust 2018.

Wat de uitgaven van **buitenlandse dagtoeristen in België** betreft, beschikken we niet over globale cijfers.

Voor Britse dagtoeristen kunnen we beroep doen op het TravelPac-onderzoek, waar we het totaalbedrag dat werd gespendeerd kennen. Dit gemiddelde bedrag is 136 pond of 155 euro per bezoeker per dag. Vermoedelijk zal ook hier een deel transport van en naar in de cijfers zitten, die niet mogen meegerekend worden in de TSA. Vandaar dat we opteren om het totaalbedrag te verdelen over de uitgavencategorieën volgens het profiel van de verblijfstoeristen uit de buurlanden (zonder accommodatie).

Tabel 13: Bestedingen door Britse dagtoeristen in België, naar uitgavencategorie, 2019.
Uitgedrukt in euro, in gemiddelde prijs per persoon per nacht en in het totaal (in prijzen 2019).

	Uitgavenprofiel DUI, FR, NE verblijfstoeristen zonder accommodatie		Britten	
	per persoon per nacht	%	per persoon per nacht	TOTAAL (volume = 282.802)
Eten en drinken	17,4	35,73	55,5	15.684.528
Transport	17,5	35,93	55,8	15.773.561
Cultuur, recreatie en sport	7,0	14,37	22,3	6.309.989
Andere uitgaven	6,8	13,96	21,7	6.128.438
TOTAAL	48,7	100,0	155,2	43.896.516
TOTAAL (excl. transport)	31,2		99,4	28.122.955
Transport ter plaatse	8,0		8,0	2.249.781
TOTAAL (excl. transport van en naar)	39,1		107,4	30.372.735

BRON: Volumes en totale uitgaven: ONS, TravelPAC-onderzoek 2019, bewerking SV; Uitgavencategorie: Eurostat, toerismestatistieken 2019, bewerking SV

Voor de Fransen beschikken we over twee bronnen voor uitgaven: het onderzoek dagtoerisme aan de kust 2018 en het kunststedenonderzoek. Omdat volgens ons het grootste aandeel van de Franse dagtoeristen naar de kust komt, nemen we dit uitgavenprofiel mee.

Tabel 14: Bestedingen door Franse dagtoeristen in België, naar uitgavencategorie, 2019.
Uitgedrukt in euro, in gemiddelde prijs per persoon per nacht en in het totaal (in prijzen 2019).

	per persoon per nacht	TOTAAL (volume = 3.983.000)
Eten en drinken	27,3	108.924.561
Transport ter plaatse	2,1	8.201.664
Cultuur, recreatie en sport	1,0	3.919.022
Andere uitgaven	9,9	39.432.630
TOTAAL	40,3	160.477.877

BRON: Volume: DGE, Memento du Tourisme 2018; Uitgaven: Westtoer, dagtoerisme aan de kust 2018, bewerking SV.

Voor de dagtoeristen uit Nederland beschikken we ook over deze twee bronnen. Gezien het volume groter is in de steden, werken we met het kunststedenonderzoek. Voor dagtoeristen uit Duitsland en andere landen beschikken we enkel over cijfers uit kunststedenonderzoek. Voor Nederlanders en Duitsers werken we met het uitgavenprofiel van de buurlanden, voor de andere landen werken we met het uitgavenprofiel van de "Niet Buurlanden EU". We indexerende uitgaven uit 2018 naar prijzen 2019.

Tabel 15: : Bestedingen door dagtoeristen uit Nederland, Duitsland en andere in België, naar uitgavencategorie, 2019.
Uitgedrukt in euro, in gemiddelde prijs per persoon per nacht en in het totaal (in prijzen 2019).

	NEDERLAND		DUITSLAND		ANDERE LANDEN	
	per persoon per nacht	TOTAAL (volume = 2.875.440)	per persoon per nacht	TOTAAL (volume = 534.880)	per persoon per nacht	TOTAAL (volume = 1.066.210)
Eten en drinken	24,7	71.022.981	24,7	13.211.464	23,6	25.188.822
Transport ter plaatse	4,2	11.987.863	4,2	2.229.943	6,3	6.737.929
Cultuur, recreatie en sport	13,1	37.596.970	13,1	6.993.666	19,0	20.235.417
Andere uitgaven	21,0	60.347.659	21,0	11.225.675	20,8	22.182.170
TOTAAL	62,9	180.955.473	62,9	33.660.749	69,7	74.344.339

BRON: Volumes: WES, Kunststedenonderzoek 2018, Westtoer, dagtoerisme aan de kust 2018, bewerking SV; Uitgaven: WES, Kunststedenonderzoek 2018, bewerking SV.

De Belgen die vertrekken op reis naar een bestemming buiten België doen vaak ook nog uitgaven in België. Sommige verblijfstoeristen overnachten nog in België voor ze vertrekken. Op basis van het Statbelonderzoek Reizen en Vakanties weten we dat er nog 527.780 overnachtingen in België zijn, van Belgen die op reis vertrekken naar het buitenland. Voor deze overnachtingen rekenen we de gemiddelde uitgave van Belgen in België in gehuurde logies, namelijk 37,4 euro. Dat maakt een totaal van 19.727.946 euro dat wordt uitgegeven door deze groep toeristen aan logies.

Daarnaast zullen er vaak nog transportkosten in rekening gebracht kunnen worden. Voor luchtverkeer nemen we die automatisch mee (zie later), voor spoorvervoer nemen we niets mee. Voor vervoer over de weg proberen we dat wel te doen en dat voor het deel van de reis dat Belgen over Belgische wegen rijden. Zowel voor dag- als verblijfstoeristen nemen we deze mee. Als basisprijs voor vervoer over de weg werken we met de 0,15 euro per kilometer die door de FOD Financiën wordt gebruikt voor de berekening van de kostenafrek woon-werkverkeer. We kennen niet de afstand die nog op Belgische wegen wordt afgelegd. Daarom werken we als schatting met de gemiddelde afstand voor de export van het goederenvervoer in België. In 2019 werd bij de export van het goederenvervoer over de weg, gemiddeld nog 100 km over Belgische wegen gereden. We gaan er dan ook van uit dat Belgen die reizen naar het buitenland nog 100 km over Belgische wegen rijden alvorens de grens te bereiken. Ook in de terugrit doen ze die afstand. Dat maakt dat we per reis een transportkost meerekenen van 30 euro: 200 kilometer aan 0,15 euro per km.

We kennen het aantal daguitstappen naar het buitenland en vermoeden dat daarvoor vooral vervoer over de weg gebruikt zal worden (we gaan uit van 100%). Daarnaast weten we obv het onderzoek vakanties en reizen ook het aantal reizen van Belgen naar het buitenland waarbij de wagen of bus het belangrijkste vervoersmiddel is.

Tabel 16: Berekening van de uitgaven aan transport over de weg (in prijzen 2019) bij Belgen die vertrekken naar het buitenland.

	Volume	Eenheidskost	TOTALE BESTEDINGEN
Daguitstappen	6.396.381	30	191.891.440
Reizen naar het buitenland met wagen/bus	4.428.000	30	132.840.000
			324.731.440

BRON: FOD Financiën, Statbel, onderzoek Vakanties en Reizen 2019, bewerking SV

Voor vervoer over water of spoor nemen we geen uitgaven mee.

1.2.2. Uitgaven aan personenvervoer door lucht

Bron: SUT 2018, Federaal Planbureau.

Methode: Voor het personenvervoer door de lucht zal in TSA-tabel 6 uitgegaan worden van 100% toeristisch verbruik van het aanbod, gezien deze uitgaven nooit worden opgenomen in verschillende onderzoeken en ze steeds een ontbrekende waarde krijgen in TSA-tabellen 1 en 2. Door deze 100%-ratio in TSA-tabel 6 in te voegen, zorgen we ervoor dat deze bestedingen toch worden opgenomen in de TSA.

Het aanbod van het personenvervoer door de lucht zit vervat in de categorie 51A01 van de aanbodtabel van de nationale rekeningen van 2018: in totaal gaat het om 2,6 miljard euro output in Belgische bedrijfstakken (prijzen 2019). Op basis van de gebruikstabel van de nationale rekeningen, kunnen we opnieuw in rij 51A01 kijken of deze output door Belgen (kolom intermediair verbruik en consumptieve bestedingen burgers) dan wel buitenlanders (kolom uitvoer) wordt gebruikt. Deze aandelen gebruiken we om het totaal aan output te herverdelen over de TSA-tabellen 1 en 2. In tabel 1 splitsen we het totaalbedrag voor buitenlanders ook nog op naar motief a rato van de volumes.

Resultaat:

Tabel 17: Berekening van het gebruik van luchtvervoer door Belgen en buitenlanders op basis van de gebruikstabellen uit de AGT 2018 (in miljoen euro en prijzen 2018) en toepassing van de aandelen van dit gebruik op het aanbod uit de AGT 2018 dat in rekening wordt gebracht in TSA-tabel 6 (in euro en prijzen 2019).

GEBRUIKSTABELLEN 2018 (in prijzen 2018)				Percentages toegepast op totale aanbod uit aanbodtabel (prijzen 2019):
Bron	Interpretatie	Absoluut (miljoen euro)	Relatief (in %)	
Totaal kolom intermediair verbruik (P2) + consumptieve bestedingen (P3)	Belgen gebruiken Belgische output	3.997,02	75,71	2.008.939.273
Totaal kolommen uitvoer (P6)	Buitenlanders gebruiken Belgische output	1.282,43	24,29	644.559.159

BRON: FPB, SUT2018, bewerking SV

1.2.3. Uitgaven aan reisorganisaties, touroperators en gidsen

Bron: SUT 2018, Federaal Planbureau.

Methode: Net zoals bij het personenvervoer door de lucht werd beslist om ook voor de uitgaven aan reisorganisaties, touroperators en gidsen uit te gaan van een 100% toeristisch verbruik van het aanbod. De reden hiervoor is opnieuw dat deze uitgaven in de onderzoeken nooit worden opgenomen, waardoor ze steeds een ontbrekende waarde krijgen in TSA-tabellen 1 en 2. Door deze 100%-ratio in TSA-tabel 6 in te voegen, zorgen we ervoor dat deze bestedingen toch worden opgenomen in de TSA.

Het aanbod van diensten van reisbureaus en touroperators zit vervat in de categorie 79A01 van de aanbodtabel van de nationale rekeningen van 2018: in totaal gaat het om 3,4 miljard euro output in Belgische bedrijfstakken (prijzen 2019). Op basis van de gebruikstabel van de nationale rekeningen, kunnen we opnieuw in rij 79A01 kijken of deze output door Belgen (kolom intermediair verbruik en consumptieve bestedingen burgers) dan wel buitenlanders (kolom uitvoer) wordt gebruikt. Deze aandelen gebruiken we om het totaal aan output te herverdelen over de TSA-tabellen 1 en 2. In tabel 2 splitsen we het totaalbedrag ook nog op naar motief a rato van de volumes.

Resultaat:

Tabel 18: Berekening van het gebruik van de diensten van Belgische reisbureaus en touroperators door Belgen en buitenlanders op basis van de gebruikstabellen uit de AGT 2018 (in miljoen euro en prijzen 2018) en toepassing van de aandelen van dit gebruik op het aanbod uit de AGT 2018 dat in rekening wordt gebracht in TSA-tabel 6 (in euro en prijzen 2019).

GEBRUIKSTABELLEN 2018 (in prijzen 2018)				Percentages toegepast op totale aanbod uit aanbodtabel (prijzen 2019):
Bron	Interpretatie	Absoluut (miljoen euro)	Relatief (in %)	
Totaal kolom intermediair verbruik (P2) + consumptieve bestedingen (P3)	Belgen gebruiken Belgische output	3.355,37	99,48	3.394.560.037
Totaal kolommen uitvoer (P6)	Buitenlanders gebruiken Belgische output	17,57	0,52	17.776.033

BRON: FPB, SUT2018, bewerking SV

1.2.4. Uitgaven aan diensten voor de organisatie van congressen en beurzen

Bron: SUT 2018, Federaal Planbureau.

Methode: Net zoals bij het personenvervoer door de lucht werd beslist om ook voor de uitgaven aan de organisatie van congressen en beurzen uit te gaan van 100% toeristisch verbruik van het aanbod. De reden hiervoor is opnieuw dat deze uitgaven in de onderzoeken nooit worden opgenomen, waardoor ze steeds een ontbrekende waarde krijgen in TSA-tabellen 1 en 2. We kennen wel de individuele uitgaven van zakentoeeristen, maar niet wat de deelnameprijs is, noch wat de werkgevers voor hen betalen. Door deze 100%-ratio in TSA-tabel 6 in te voegen, zorgen we ervoor dat deze bestedingen toch worden opgenomen in de TSA.

Het aanbod van diensten voor de organisatie van congressen en beurzen zit vervat in de categorie 82A01 van de aanbodtabel van de nationale rekeningen van 2018: in totaal gaat het om bijna 700 miljoen euro output in Belgische bedrijfstakken (prijzen 2019). Op basis van de gebruikstabel van de nationale rekeningen, kunnen we opnieuw in rij 82A01 kijken of deze output door Belgen (kolom intermediair verbruik en consumptieve bestedingen burgers) dan wel buitenlanders (kolom uitvoer) wordt gebruikt. Deze aandelen gebruiken we om het totaal aan output te herverdelen over de TSA-tabellen 1 en 2. In tabel 2 splitsen we het totaalbedrag ook nog op naar motief a rato van de volumes.

Resultaat:

Tabel 19: Berekening van het gebruik van de diensten voor organisatie van congressen en beurzen door Belgen en buitenlanders op basis van de gebruikstabellen uit de AGT 2018 (in miljoen euro en prijzen 2018) en toepassing van de aandelen van dit gebruik op het aanbod uit de AGT 2018 dat in rekening wordt gebracht in TSA-tabel 6 (in euro en prijzen 2019).

GEBRUIKSTABELLEN 2018 (in prijzen 2018)				Percentages toegepast op totale aanbod uit aanbodtabel (prijzen 2019):
Bron	Interpretatie	Absoluut (miljoen euro)	Relatief (in %)	
Totaal kolom intermediair verbruik (P2) + consumptieve bestedingen (P3)	Belgen gebruiken Belgische output	7.452,42	81,99	565.992.332
Totaal kolommen uitvoer (P6)	Buitenlanders gebruiken Belgische output	1637,19	18,01	124.339.994

BRON: FPB, SUT2018, bewerking SV

1.3. Totaalbeeld TSA-tabellen 1 en 2

Zie volgende bladzijde.

Tabel 20: TSA-TABEL 1: Consumptie-uitgaven van het inkomend toerisme per bestedingscategorie, opgesplitst naar dag- of verblijfstoerist en motief, uitgedrukt in euro en prijzen 2019.

BESTEDINGEN	BUITENLANDERS IN BELGIE			TOTAAL
	Dagtoeristen	Verblijfstoeristen		
	Ontspanning + Zaken	Ontspanning	Zakentoeerisme	
1 Accommodatie	—	861.485.670	741.312.225	1.602.797.896
2 Voeding- en drankverstrekking	234.032.357	395.290.492	224.526.041	853.848.890
3 personenvervoer te land (spoor + weg + water)	31.407.179	180.315.197	131.661.557	343.383.933
4 personenvervoer door de lucht	—	519.189.580	125.369.579	644.559.159
5 Diensten van reisagentschappen, tour operators en gidsen	—	14.318.517	3.457.516	17.776.033
6 Culturele diensten + diensten voor recreatie en sport	75.055.064	313.889.866	90.542.941	479.487.872
7 Diensten voor organisatie congressen en beurzen	47.026.288	—	77.313.706	124.339.994
8 Andere	139.316.572	304.858.632	87.937.841	532.113.045
TOTAAL	526.837.461	2.589.347.954	1.482.121.407	4.598.306.821

■ Totalen op basis van het terugbrengen uit TSA-tabel 6 van de 100% ratio
 — Niet van toepassing

BRON: Statbel, onderzoek Horeca (toerisme en hotelwezen) 2019, onderzoek platformdata in het verblijfstoerisme 2019; Eurostat toerismestatistieken 2019; WES, Kunststedenonderzoek 2018; ONS, TravelPAC-onderzoek 2019; DGE, Memento du Tourisme 2018; FPB, SUT2018; bewerking SV.

Tabel 21: TSA-TABEL 2: Consumptie-uitgaven van het intern toerisme per bestedingscategorie, opgesplitst naar herkomst, dag- of verblijfstoerist en motief, uitgedrukt in euro en prijzen 2019.

BESTEDINGEN	BELGEN IN BELGIË				BELGEN DIE VERTREKKEN		TOTAAL
	Dagtoeristen		Verblijfstoeristen		Dagtoeristen	Verblijfstoeristen	
	Ontspanning	Zakentoeurisme	Ontspanning	Zakentoeurisme	Ontspanning + zaken	Ontspanning +zaken	
1 Accommodatie	—	—	995.669.582	240.668.017	—	19.727.946	1.256.065.546
2 Voeding- en drankverstreking	1.055.025.210	36.158.187	543.108.503	53.257.650	?	?	1.687.549.550
3 personenvervoer te land (spoor + weg + water)	106.366.988	3.645.446	269.041.699	71.365.807	191.891.440	324.731.440	967.042.819
4 personenvervoer door de lucht	—	—	—	—	—	2.008.939.273	2.008.939.273
5 Diensten van reisagentschappen, tour operators en gidsen	—	—	382.490.397	85.006.623	?	2.927.063.017	3.394.560.037
6 Culturele diensten + diensten voor recreatie en sport	69.157.335	2.370.184	70.846.822	3.530.905	?	?	145.905.246
7 Diensten voor organisatie congressen en beurzen	—	138.394.645	—	427.597.687	—	—	565.992.332
8 Andere	479.215.227	16.423.829	68.808.418	3.429.314	?	?	567.876.788
TOTAAL	1.709.764.760	196.992.290	2.329.965.421	884.856.003	191.891.440	5.280.461.676	10.593.931.590

- Totalen op basis van het terugbrengen uit TSA-tabel 6 van de 100% ratio
- Niet van toepassing
- ? Hierover hebben we geen informatie

BRON: Statbel, onderzoek Horeca (toerisme en hotelwezen) 2019, onderzoek platformdata in het verblijfstoerisme 2019, onderzoek Vakanties en Reizen 2019; Westtoer, dagtoerisme aan de kust 2018, trendrapport Kust 2020, Nationale Bank van België, Household finance and consumption survey 2017; FPB, SUT2018; bewerking SV.

2. TSA-TABEL 4

Totale toeristische consumptie:

- Toerisme-uitgaven TSA-tabel 1 en TSA-tabel 2
- Waarde van de accommodatie in eigen vakantiehuizen
- Sociale overdrachten die maken dat toeristen minder betalen dan de werkelijke kostprijs
- Andere vormen van toerismeconsumptie die niet elders zijn opgenomen.

2.1. Toerisme uitgaven TSA-Tabel 1 en TSA-Tabel 2

Zie deel 1 van dit rapport.

2.2. Waarde van de accommodatie in eigen vakantiehuizen

Wat: De waarde van het aantal 'gratis' overnachtingen op (eigen gebruik of gratis bij vrienden, familie en kennissen) in tweede verblijven.

Bronnen: Voor volumes: Westtoer, trendrapport Kust 2020, Nationale Bank van België, Household finance and consumption survey 2017, en Europese toerismestatistieken 2019. Voor gemiddelde uitgave per nacht in gehuurde accommodatie: Statbel, onderzoek vakanties en reizen 2019 en Eurostat toerismestatistieken 2019.

Methode:

Het aantal overnachtingen vermenigvuldigen met de werkelijke huurprijs in gehuurde logies

Resultaat

Tabel 22: Tegenwaarde van accommodatie door gebruikers tweede verblijven in België in 2019. Uitgedrukt in euro, in gemiddelde prijs per nacht en in het totaal (in prijzen 2019)

	Volume (overnachtingen)	Prijs per persoon per nacht	Totale waarde
Belgen	24.469.930	37,4	914.663.864
Duitsers, Fransen en Nederlanders	6.144.532	45,1	277.039.941
Andere EU-landen	3.310.403	48,2	159.465.389
TOTAAL			1.351.169.194

BRON: Voor volumes: Westtoer, trendrapport Kust 2020, Nationale Bank van België, Household Finance and consumption survey 2017, en Europese toerismestatistieken 2019. Voor gemiddelde uitgave per nacht in gehuurde accommodatie: Statbel, onderzoek vakanties en reizen 2019 en Eurostat toerismestatistieken 2019; bewerking SV

2.3. 'Social transfers in kind'

Wat: Sociale overdrachten van de overheid: subsidies aan bijvoorbeeld cultuur, die maken dat toeristen zelf maar een deel van de kosten moeten dragen. Het RMF vermeldt duidelijk dat enkel die subsidies mogen opgenomen worden waarbij de begunstigten individueel geïdentificeerd kunnen worden. In TSA-tabel 4 wordt dus de waarde opgenomen van: "individual non-market services provided by governments and non profit institutions serving households that benefit visitors and exceed the values paid by the visitors themselves: costs of museums, performing arts, short term education, ..." (RMF, p.46). Andere vormen van

subsidies, waarbij de individuele gebruiker niet te onderscheiden is, zoals subsidies voor toerismepromotie, -informatie of –onderzoek horen dus niet in TSA-tabel 4 thuis.

Subsidies voor toerisme, cultuur en recreatie brengen we in rekening. We kunnen op basis van onderstaande methode echter geen onderscheid geven voor de vraag of de individuele toerist die baat heeft bij de subsidies geïdentificeerd kan worden. Alle subsidies worden met andere woorden meegenomen, ook deze voor bijvoorbeeld onderzoek en promotie.

Bronnen: SUT 2018, Federaal Planbureau

Methode en resultaat: In de nationale rekeningen staan de institutionele sectoren onder code S13 (overheid) en S15 (instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. huishoudens). Daarnaast wordt in de kolommen van de gebruikstabel voor elk van deze sectoren de individuele consumptieve bestedingen (code P31) opgenomen per product. De producten staan dus in de rijen en we selecteren die rijen (of IO-codes) die volgens het RMF instaan voor de toeristische producten (zie verder bij de bespreking van TSA-tabel 5). In de gebruikstabel van de SUT 2018 werden in drie IO-codes die we als diensten van culturele en recreatiebedrijven opnemen in de TSA, ook daadwerkelijk subsidies opgetekend: codes 90A, 91A en 93A. Voor elk van die codes werd aan de hand van de gedetailleerde CPC-codes nagegaan welke producten als toeristisch kunnen worden beschouwd en deze werden op basis van de RSZ-statistiek afgezonderd van de andere producten¹. Op die manier werd een toeristisch aandeel van de IO-codes bepaald.

Tabel 23: Sociale overdrachten cultuur en recreatie – gebruikstabel SUT 2018 (in euro en prijzen 2019)

SUT 2018 -code	NACE 2008 -code	Beschrijving	Aandeel toerisme	Individuele consumptieve bestedingen (aandeel toerisme) door de overheid en de izw's
90A91	90	Creatieve activiteiten, kunst en amusement; niet markt	43%	225.299.201
91A91	91	Bibliotheken, archieven, musea en overige culturele activiteiten; niet markt	77%	780.647.615
93A91	93	Sport, ontspanning en recreatie; niet markt	51%	384.417.220
				1.390.364.037

BRON: FPB, SUT 2018, bewerking SV

2.4. *Andere vormen van toerismeconsumptie*

Wat: Uitgaven aan 'tourism durables': duurzame goederen die worden aangekocht met het oog op toerisme.

Bronnen: Voor uitgaven van Belgen: Huishoudbudget enquête of HHBE 2018, gezien er geen meting was in 2019. Voor de uitgaven van buitenlanders, tijdens hun trip in België: Eurostat toerismestatistieken 2019.

Methode: Gemiddelde uitgave per Belg aan bepaalde duurzame toerismegoederen vermenigvuldigen met aantal inwoners in 2019 en omzetten naar prijzen 2019. Daarnaast ook de uitgaven van buitenlandse toeristen aan duurzame goederen tijdens hun trip in België meenemen.

Resultaat:

De buitenlanders spenderen allemaal samen in totaal 23.338.921 euro aan duurzame toerismegoederen tijdens hun bezoek aan België. De Belgen besteden daarnaast in totaal 751.379.297 euro.

¹ Deze berekeningen werden gemaakt op basis van de RSZ-gegevens 2018. Details over deze methode worden verder in dit rapport gegeven bij de opbouw van TSA-Tabel 5.

Tabel 24: Totale uitgaven aan duurzame toerismegoederen door Belgen, in 2018 (in euro en prijzen 2019)

Categorie	Gemiddelde uitgave per persoon per jaar	Totale uitgave
Fototoestellen, camera's en toebehoren	12	134.867.775
Campinguitrusting	5	56.084.620
Sportartikelen (met uitzondering van kledij en schoenen): schaatsen, ski, vishengels, helmen, ...	27	306.415.078
Vrije tijd in openlucht (vliegtuigen, luchtballonnen, boten, kano, kayak, duikuitrusting, golfwagentje, ...)	12	139.072.758
Motorhomes, caravans, aanhangwagens	2	21.507.061
Duurzame goederen voor ontspanning binnen	8	93.432.003
TOTAAL	66	751.379.297

BRON: Statbel, HHBE 2018, bewerking SV

2.3 Totaalbeeld TSA-tabel 4

Zie volgende bladzijde.

Tabel 25: TSA-tabel 4: Totale toerismeconsumptie in België in 2019 (in euro en prijzen 2019)

BESTEDINGEN	TOERISME UITGAVEN		ANDERE COMPONENTEN VAN TOERISTISCHE CONSUMPTIE			TOTAAL
	TSA- Tabel 1	TSA- Tabel 2	Accommodatie 2e verblijven	Subsidies	Duurzame goederen	
1 Accommodatie	1.602.797.896	1.256.065.546	1.351.169.194	-	-	4.210.032.635
2 Voeding- en drankverstrekking	853.848.890	1.687.549.550	-	-	-	2.541.398.439
3 Personenvervoer te land (spoor + weg + water)	343.383.933	967.042.819	-	-	-	1.310.426.752
4 Personenvervoer door de lucht	644.559.159	2.008.939.273	-	-	-	2.653.498.432
5 Diensten van reisagentschappen, tour operators en gidsen	17.776.033	3.394.560.037	-	-	-	3.412.336.069
6 Culturele diensten + diensten voor recreatie en sport	479.487.872	145.905.246	-	1.390.364.037	-	2.015.757.154
7 Diensten voor organisatie congressen en beurzen	124.339.994	565.992.332	-	-	-	690.332.326
8 Andere	532.113.045	567.876.788	-	-	774.718.218	1.874.708.052
TOTAAL	4.598.306.821	10.593.931.590	1.351.169.194	1.390.364.037	774.718.218	18.708.489.860

BRON: Statbel, onderzoek Horeca (toerisme en hotelwezen) 2019, onderzoek platformdata in het verblijfstoerisme 2019, HHBE 2018; Eurostat, toerismestatistieken 2019; Westtoer, dagtoerisme aan de kust 2018, trendrapport Kust 2020; WES, Kunststedenonderzoek 2018; Nationale Bank van België, Household Finance and consumption survey 2017; ONS, TravelPAC-onderzoek 2019; DGE, Memento du Tourisme 2018; FPB, SUT2018; bewerking SV.

3 TSA-TABEL 5: Aanbod van toerisme

Wat: Het aanbod van toerisme, bestaande uit drie componenten

- Het aanbod van de in het België geproduceerde toeristische dienstengroepen, in basisprijzen, ongeacht of ze toeristisch worden gebruikt.
- Intermediair verbruik van de toeristische producenten, in aankooprijzen.
- Toegevoegde waarde van de toeristische producenten, in basisprijzen.

Alle informatie over de toeristische producenten wordt ook steeds in relatie gebracht met het totaal van alle andere producenten zodat de gehele Vlaamse productie in beeld komt.

Bronnen: Planbureau, SUT 2018. Vooral de cijfers uit de aanbodtabel en de gebruikstabel (aankooprijzen) worden gebruikt. Omdat bepaalde bedrijfstakinformatie op een hoger detailniveau nodig is dan de SUT ons kan geven, zullen een aantal variabelen uit deze SUT versleuteld worden aan de hand van de gedecentraliseerde RSZ-statistiek, jaargemiddelde 2019. We gebruiken voor de versleuteling de loonsom op NACE 5digit niveau. Daarnaast wordt ook gebruik gemaakt van de Household Finance and Consumption Survey van de Nationale Bank van België.

Methode en deelresultaten:

Toeristische bedrijfstakken in de kolommen: Om te weten welke bedrijfstakken toeristisch zijn, moeten we kijken naar het RMF 2008 en de IRTS 2008. Deze documenten geven een overzicht van de ISIC (rev4) bedrijfstakken-codes die in de TSA moeten worden opgenomen als toeristische bedrijfstakken. Deze ISIC-4 codes kunnen we omzetten naar de corresponderende NACE 2008 codes, waarin ook de SUT 2018 werd opgesteld. We versleutelen de waarde in de SUT code tot wat we precies nodig hebben in TSA aan de hand van RSZ-statistiek.

Voor de accommodatie met betrekking tot tweede verblijven hebben we daarmee niet genoeg. We kunnen op 5digit niveau op basis van de RSZ die onderdelen van de NACE-codes die geen verband houden met toerisme afsplitsen. Dan houden we nog 91,95% van 68A over en 16,86% van 68B. Daarnaast moeten we voor de overgebleven NACE-codes enkel dat deel overhouden dat gerelateerd is aan vakantiewoningen. Op basis van de Household Finance and Consumption survey van de Nationale Bank van België weten we dat 6,13% van de gezinnen met minstens één vastgoedeigendom, minstens één vastgoedeigendom heeft die gebruikt wordt voor vakantie van het gezin of ander privaat gebruik. Deze 6,13% passen we daarom toe op de aandelen die we al hadden in 68A en 68B, zodat we in totaal 5,63% van 68A en 1,03% van 68B opnemen.

Tabel 26: Omzetten ISIC codes uit RMF 2008 naar de bedrijfstakken-codes in de SUT

TSA- industrie	ISIC -rev4	NACE 2008	SUT-CODE	MAAR WAT IS TEVEEL	RESULTAAT
1 Accommodatie	5510 Short term accomodation activities	5510			
a) accommodatie mvv tweede verblijven	5520 Recreational vehicle parks, trailers parks and campings	5520	55A		100% van 55A
	5590 Other accomodation	5530			
		5590			
b) accommodatie mbt tweede verblijven	6810 Real estate activities with own or leased property (related to second homes and timesharing)	6810		Alles wat niets met vakantiewoningen te maken heeft is teveel, daarnaast ook: 68.202, 68.203 en 68.204: Verhuur en exploitatie van sociale woningen, niet-residentiele gebouwen en terreinen; 68.312 Schatten en evalueren van onroerend goed 68.322 Beheer niet-residentieel onroerend goed	5,63% van 6A1 en 1,03 van 68B
	6820 Real estate activities on a fee or contract basis (related to second homes and timesharing)	6820	68A en 68B		
		6830			

2 Voeding- en drankverstrekkers	5610	Restaurants and mobile food service activities	5610	56A	56.21 Catering	92,13% van 56A
	5629	Other food service activities	5629			
	5630	Beverage serving activities	5630			
3 Personenvervoer over land (weg + spoor)	4911	Passenger rail transport	4910		49.20 Goederenvervoer per spoor	96,57 % van 49A + 49B
	4922	Other passenger land transport	4931	49A+		
			4932	49B		
			4939			
4 Personenvervoer over water	5011	Sea and coastal passenger water transport	5010	50A+	50.20 Goederenvervoer over zee- en kustwateren 50.40 Goederenvervoer over binnenwateren	9,74% van 50A + 50B
	5021	Inland passenger water transport	5030	50B		
5 Personenvervoer door de lucht	5110	Passenger air transport	5110	51A	51.20 Goederenvervoer door de lucht	82,85% van 51A
6 Huur van transport-uitrusting	7710	Renting and leasing of motor vehicles	7711	77A	77.12 Verhuur en lease van vachtauto's	90,76% van 77A
7 Reisagentschappen, touroperators en gidsen	7911	Travel agency activities	7911		van 79.12 touroperators mogen enkel de marges (18%) meegenomen worden. 82% van 79.12 is dus teveel	83,24% van 79A
	7912	Tour operator activities	7912	79A		
	7920	Other reservation service activities	7990			
8 Culturele bedrijven	9000	Creative, arts and entertainment activities	9001			100% van 90A
			9002	90A		
			9004			
			9003			
	9102	Museum activities and operation of historical sites and buildings	9102		90.01 Bibliotheken en archieven	79,61% van 91A
9103	Botanical and zoological gardens and nature reserve activities	9103	91A			
		9104				
9 Sport- en recreatie-bedrijven	9200	Gambling and betting activities	9200	92A		100% van 92A
	9311	Operation of sports facilities	9311		91.12 Activiteiten van sportclubs 93.192 Zelfstandig werkende sportbeoefenaars	72,26% van 93A1
	9319	Other sports activities	9319	93A		
	9321	Operation of amusement parks and theme parks	9321			
	9329	Other amusement and recreation activities nec	9329			
	7721	Renting and leasing of recreational and sports goods	7721	77B	77.22 Verhuur van video, dvd's en cd's 77.29 Verhuur en lease van andere consumentenartikelen	18,26% van 77B
10 Kleinhandel in landspecifieke karakteristieke toerisme-goederen	Bestaat niet op 4digit: kleinhandel in gespecialiseerde winkels: - in sport- en kampeerartikelen - in souvenirs, ambachtelijke producten en religieuze artikelen		47.640	47A	Bijna alles is te veel, enkel deze twee codes opnemen.	1,96% van 47A
11 Landspecifieke toerisme bedrijven	8230	Organization of conventions and trade shows	8230	82A	82.1 Administratieve en ondersteunende activiteiten voor kantoren 82.2 Callcenters 82.9 Zakelijke dienstverlening, n.e.v.	9,02% van 82A

Ook voor de touroperators zijn de RSZ-cijfers niet voldoende. De aanbod en gebruikstabellen zijn opgesteld obv de nationale rekeningen en dus op basis van het ESR. Dit heeft tot gevolg dat de touroperators 'bruto' worden geboekt: het hele bedrag dat de consument aan de touroperator betaald heeft, wordt als output geboekt. De reisbureaus worden dan weer netto geboekt: alleen de marges van deze bedrijven worden geboekt. De TSA verlangt echter dat alles 'netto' wordt geboekt, ook bij de touroperators, daarom wordt

voor het aandeel van de touroperators (obv RSZ) enkel 18% als marges gerekend. Deze 18% nemen we over uit de BTW-wetgeving.

Toeristische producten en diensten in de rijen: Om te weten wat toeristische producten en diensten zijn, kunnen we opnieuw beroep doen op het RMF 2008 en de IRTS 2008. Hierin staat een overzicht van de CPC-2008 productcodes van die producten die internationaal als toeristisch beschouwd worden en die worden gegroepeerd in categorieën die ongeveer overeenkomen met de bedrijfstakken. Deze CPC-codes kunnen omgezet worden naar de CPA-codes 2008, die we dan weer omzetten naar de SUT-codes. We versleutelen de waarde in de SUT-code tot wat we precies nodig hebben in TSA aan de hand van RSZ-statistiek (loonsom). Voor de vakantiewoningen werken we opnieuw met de 6,13% zoals bij de bedrijfstakken.

Tabel 27: Omzetten CPC codes uit RMF 2008 naar de productcodes in de SUT

TSA- producten	CPC-code 2008	CPA-code 2008	SUT-CODE	MAAR WAT IS TEVEEL	RESULTAAT	
1 Accommodatie	63111	55.10.10	55A01			
a) accommodatie muv tweede verblijven	63112	55.20.19				
	63113	55.20.12				
	63114	55.20.11			100% van	
	63120	55.30.11	55A02		55A01	
	63130	55.30.12			+ 55A02	
	63210	55.90.11				
	63290	55.90.13				
		55.90.19				
b) accommodatie mbt tweede verblijven	72111	68.20.11	68B01+	Alles wat met vakantiewoningen te maken heeft, is teveel, daarnaast ook: -68.312 Schatten en evalueren van onroerend goed -68.322 Beheer niet-residentieel onroerend goed (maar te fijnmazig om af te splitzen)		
	72211	68.32.11	68B02			6,12% van
	72213	68.32.12	68A02			68A02
	72221	68.31.11				+68B01
	72223	68.31.12				+68B02
2 Voeding- en drankverstreking	63310	56.10.11				
		56.10.12	56A01		100% van	
	63320	56.10.13			56A01	
	63399	56.10.19			+56A03	
	63400	56.30.10	56A03			
3 Personenvervoer over land (weg + spoor)	64131	49.10.11				
	64210	49.10.19				
	64111	49.31.10				
	64112	49.31.21				
	64113	49.31.22				
	64114	49.39.13				
	64115	49.32.11			96,57% van	
	64116	49.32.12	49A01/ 49A02/		49A01/ 49A02/	
	64117	49.39.35	49B01/ 49B91/	49.20 goederenvervoer per spoor	49B01/ 49B91/	
	64118	49.39.33	49B01/ 49B91/			49B01/ 49B91/
	64119	49.39.20	49B02/ 49.39.39			49B02/ 49B03
		49.39.39	49B03			49B03
	64132	49.39.32				
	64221	49.39.11				
	64222	49.39.12				
	64223	49.39.34				
	66011					
		49.39.31				

4 Personenvervoer over water	64121	50.30.11			
	64122	50.30.12			9,74% van
	64129	50.30.19	50A01/		50A01/
	64133	50.30.13	50A02/	50.200 Goederenvervoer over zee- en kustwateren	50A02/
	64231	50.10.11	50B01/	50.400 Goederenvervoer over binnenwateren	50B01/
	64232	50.10.12	50B02		50B02
	64239	50.10.19			
5 Personenvervoer door de lucht	64134	51.10.15			
	64241	51.10.11			
	64242	51.10.12	51A01		100% van
	64243	51.10.13			51A01
	64244	51.10.14			
	64250	51.22.11			
6 Huur van transport-uitrusting	73111	77.11.10	77A01	77.120 Verhuur en lease van vrachtauto's	90,76% van 77A01
7 Reisagentschappen, touroperators en gidsen	85511	79.11.11			
	85512	79.11.12			
	85513	79.11.13			
	85514	79.11.14			
	85519	79.11.19			
	85521	79.11.21			
	85522	79.90.31	79A01		100% van
	85523	79.11.22			79A
	85524	79.11.23			
	85539	79.90.39			
	85540	79.12.11			
	85550	79.90.20			
	85561	79.90.11			
85562	79.90.12				
8 Cultuurdiensten	96220	90.02.11	90A01	90.02.12 Promotie en organisatie van uitvoeringen	43,21% van
			+	90.03 Scheppende kunsten	90A01 +
	96310	90.01.10	90A09	90.04 Exploitatie van zalen	90A09
	96411	91.02.10	91A01		76,61% van
	96412	91.03.10	+	91.01 Bibliotheken en archieven	91A01 +
	96421	91.04.11	91A09		91A09
96422	91.04.12				
9 Recreatie-en sportdiensten	96929	92.00.11		92.00.14 online kansspelen	
		92.00.12			
		92.00.13	92A01		100% van
		92.00.19		92.00.21 online bookmakers	92A01
		92.00.29			
	96520	93.11.10			
	96590	93.19.19			
	96910	93.21.10		93.12 Sportclubs	
	96930	93.29.22	93A01	93.13 Fitnesscentra	50,94% van
	96990	93.29.11	+	93.191 Activiteiten van sportbonden en federaties	93A01 +
	93.29.19	93A09	19.192 Zelfstandig werkende sportbeoefenaars	93A09	
	93.29.21				
	93.29.29				
10 Kleinhandel in land-specifieke toerisme-goederen	Niet omschreven, zelf kiezen	47.640			
		47.786	47A01	Bijna alles is teveel, enkel deze twee codes opnemen	1,92% van 47A01
11 Diensten van landspecifieke toerisme bedrijven	85961	82.30.11		82.1 Administratieve en ondersteunende activiteiten voor kantoren	9,02% van
	85962	82.30.12	82A01	82.2 Callcenters	82A01
				82.9 Zakelijke dienstverlening, niet elders vermeld	

Deze aandelen nemen we over uit de SUT, met name uit de aanbodtabel. We werken daarbij met een dubbele correctie: in cellen waar zowel in de rijen als in de kolommen slechts een deel van het aanbod mag

opgenomen worden, wordt twee keer het aandeel in rekening gebracht: zowel dat van de bedrijfstak als van de productgroep. De aanbodcijfers uit de SUT 2018 worden nog omgezet naar prijzen 2019 op basis van het verschil in jaargemiddelde van de Consumptieprijsindex.

Het intermediair verbruik en de toegevoegde waarde per kolom: Deze worden afgeleid uit de gebruikstabel (tegen aankooprijzen). We nemen hiervoor de SUT-codes en de percentages van de bedrijfstakken over, zoals bepaald in tabel 26. Ook hier worden de gegevens van 2018 omgezet naar prijzen 2019.

Resultaat: Totaal TSA-tabel 5

Tabel 28: TSA-tabel 5: Het aanbod van toeristische en andere producten en diensten in toeristische en andere bedrijfstakken in België in 2019 (in euro en in prijzen 2019)

	TOERISTISCHE BEDRIJFSTAKKEN												TOTAAL	ANDERE BEDRIJFS- TAKKEN	ALGEMEEN TOTAAL (in basisprijzen)
	1a	1b	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11			
	Accommo- datie-	Accommo- datie mbt tweede verblijven	Voeding- en drank- verstrekkers	Personen- vervoer over land (weg+ spoor)	Personen- vervoer over water	Personen- vervoer door lucht	huur van transport- uitrusting	Reisag- schappen, touropera- tors + gidsen	Culturele activiteiten	Sport- en recreatie bedrijven	Kleinhandel souvenirs, sport en kampeer	Organisatie congressen en beurzen			
1 a) Accom.	3.080.284.805	0	251.793.588	0	0	0	0	0	0	1.177.496	0	0	3.333.255.889	95.986.704	3.429.242.593
b) Acco.(TV)	441.282	68.777.415	3.309.060	0	0	0	0	0	0	0	1.096	0	72.528.853	2.511.242.814	2.583.771.667
2 Voeding- en drankverstr.	120.990.450	0	10.677.599.111	0	0	0	0	0	28.878.144	232.605.804	191.023	0	11.060.264.532	1.138.905.860	12.199.170.393
3 Pers.vervoer over land (weg + spoor)	0	0	0	7.057.914.242	0	0	0	0	0	0	0	0	7.057.914.242	275.729.879	7.333.644.121
5 Pers.vervoer over water	0	0	0	0	25.399.256	0	0	0	0	0	0	0	25.399.256	365.314.477	390.713.733
6 Pers.vervoer door lucht	0	0	0	0	0	2.198.273.904	0	0	0	0	0	0	2.198.273.904	455.224.529	2.653.498.432
7 Huur tran- sportuitr.	0	0	0	2.923.316	0	0	3.997.233.220	0	0	0	0	0	4.000.156.536	714.120.502	4.714.277.037
8 Reisag., Tour. en gidsen	0	0	0	43.002.455	0	0	0	2.725.749.691	11.074.591	0	0	0	2.779.826.738	550.217.001	3.330.043.739
9 Cultuur- diensten	0	0	0	0	0	0	0	0	1.211.835.420	20.410.651	0	0	1.232.246.071	905.966.647	2.138.212.718
10 Recreatie en sportdiensten	701.718	0	0	0	0	0	0	0	0	2.239.266.039	0	0	2.239.967.757	711.733.506	2.951.701.263
11 Kleinhandel souvenirs, sport, kamp.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12 Diensten org. congres en beurzen	70.192	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	53.965.101	54.035.294	608.704.075	662.739.369
13 Andere	53.781.747	1.634.833.097	3.873.853.937	1.014.629.600	249.228.569	1.051.504.925	427.055.232	14.531.352	1.406.723.380	1.345.137.759	543.933.789	597.492.678	12.212.706.064	902.233.987.134	914.446.693.198
TOTALE OUTPUT (basisprijzen)	3.256.270.194	1.703.610.512	14.806.555.697	8.118.469.613	274.627.825	3.249.778.828	4.424.288.452	2.740.281.043	2.658.511.536	3.838.597.749	544.125.908	651.457.779	46.266.575.135	910.567.133.129	956.833.708.264
INTERMEDIAR VERBRUIK (aankooprijzen)	1.568.650.753	540.516.729	8.992.961.307	4.015.976.277	185.292.173	2.818.652.217	2.328.270.770	2.320.639.198	1.509.048.094	2.370.757.246	228.053.965	378.293.333	27.257.112.062	513.510.365.156	540.767.477.218
TOEGEVOEGDE WAARDE (basisprijzen)	1.687.619.441	1.163.093.783	5.813.594.389	4.102.493.336	89.335.652	431.126.611	2.096.017.682	419.641.845	1.149.463.442	1.467.840.503	316.071.943	273.164.447	19.009.463.073	397.056.767.972	416.066.231.046

3 TSA-tabel 6: Aanbod en verbruik van toerisme

Wat: TSA-tabel 6 brengt de informatie uit de voorgaande TSA-tabellen samen. Ze wordt opgemaakt door de samenvattende tabel van de consumptie, met name TSA-TABEL 4 te koppelen aan TSA-TABEL 5 die het aanbod meet. Daarenboven wordt de nodige informatie toegevoegd om de overgang te kunnen maken tussen de output aan basisprijzen (in TSA-tabel 5) en de consumptie tegen aankooprijzen (in TSA-tabel 4).

Bron: Alle bronnen uit TSA-Tabel 4 en TSA-Tabel 5, aangevuld met informatie uit de RIOT

Methode: Het totale aanbod gekoppeld aan de totale consumptie (beide aan aankooprijzen) van de verschillende toeristische producten en diensten.

- In de eerste plaats wordt het totale aanbod aan aankooprijzen berekend op basis van het totaalbedrag per rij vermeld in TSA-tabel 5 te vermeerderen met de cijfers bekomen in drie kolommen van blok 2: import, belastingen min subsidies en de marges.
 - Import: Enkel de invoer meetellen van producten die daadwerkelijk hier worden aangekocht door toeristen. Zoals in de andere TSA's nemen we daarom enkel de invoer van goederen mee op voor de rij 'andere producten en diensten'. De juiste cijfers kunnen we uit de SUT.
 - Belastingen – subsidies: Per rij halen we deze gegevens uit de SUT, we werken uiteraard met de verdeelsleutels op de rijen, zoals toegepast bij TSA-tabel 5.
 - Transport- en handelsmarges: Gezien er enkel in de laatste groep producten (andere) marges zitten en het totaal van de marges nul is, wordt deze kolom niet apart gepubliceerd. In elke rij staat er immers een cijfer nul, zodat er geen invloed is op de totale output aan aankooprijzen.
- In de tweede plaats wordt de totale toeristische consumptie per product (dus per rij) overgenomen uit de totalen in TSA-tabel 4.
- In de derde kolom wordt ten slotte de toerismeratio bepaald op basis van beide voorgaande cijfers. De toerismeratio is immers gelijk aan de totale toeristische consumptie gedeeld door het totale aanbod van een bepaald product of een bepaalde dienst. Hierbij moeten we dus wel benadrukken dat we door het onderaanbod aan informatie over de consumptie van sommige goederen en diensten, voor enkele categorieën de ratio zelf zullen invoegen, onafhankelijk van de gemeten waarden aan consumptie. Het gaat om het invoegen van een 100%-ratio voor de reisagentschappen, touroperators en gidsen, voor het personenvervoer door de lucht en voor de organisatie van congressen.

Deze toerismeratio's worden daarna in de volledige rij overgenomen. Voor elke rij (product of dienst) wordt dus deze ratio gebruikt om in elke kolom van een bepaalde rij het toeristisch aandeel van de output te berekenen. We gaan dan uit van de assumptie dat de productspecifieke toerismeratio gelijk is voor alle bedrijfstakken die dit product produceren. Deze aandelen worden dan nadien per bedrijfstak opgeteld (kolom) om te komen tot het toeristisch aandeel van de output, het intermediair verbruik en de toegevoegde waarde.

Resultaat: Totaal TSA-Tabel 6

Omwille van de breedte van de tabel geven we enkel het rechterdeel mee (waar de belangrijkste berekeningen van bovenstaande cijfers getoond worden). De andere cijfers (details per bedrijfstak) kunnen opgevraagd worden. De totalen per bedrijfstak en het relatieve belang van de bedrijfstakken in de toegevoegde waarde worden hieronder wel weergegeven.

Tabel 29: TSA-TABEL 6 (rechterdeel): Totale aanbod en toeristische consumptie België in 2019, uitgedrukt euro en prijzen 2019.

	TOTAAL TOERISTISCHE BEDRIJFSTAKKEN		ANDERE BEDRIJFSTAKKEN		ALGEMEEN TOTAAL (aan basisprijzen)	IMPORT		BELASTINGEN - SUBSIDIES op producten (geprod. in België of import)		TOTAAL VLAAMSE OUTPUT (aan aankoop- prijzen)	TOTAAL TOERIS- TISCHE CONSUMPTIE (TSA-TABEL 4)	TOERISME- RATIO per product of dienst (in %)
	Output	Toe Aan	output	Toe Aan		output	Toe Aan	output	Toe Aan			
1a Accommodatie ...	3.333.255.889	2.607.077.108	95.986.704	75.075.166	3.429.242.593	0	0	225.932.535	176.711.168	3.655.175.128	2.858.863.441	78
1b Accommodatie mbt tweede verblijven ...	72.528.853	37.700.020	2.511.242.814	1.305.327.463	2.583.771.667	0	0	15.663.361	8.141.712	2.599.435.028	1.351.169.194	52
2 Voeding- en drankverzekking ...	11.060.264.532	2.042.013.855	1.138.905.860	210.271.783	12.199.170.393	0	0	1.565.936.512	289.112.801	13.765.106.905	2.541.398.439	18
3 Personenvervoer (muz door de lucht) ...	11.083.470.034	1.200.342.803	1.355.164.857	146.764.721	12.438.634.892	0	0	-338.695.108	-36.680.772	12.099.939.784	1.310.426.752	11
4 Personenvervoer door de lucht ...	2.198.273.904	2.198.273.904	455.224.529	455.224.529	2.653.498.432	0	0	0	0	2.653.498.432	2.653.498.432	100*
5 Diensten van reisagentschappen , tour operators en gidsen ...	2.779.826.738	2.779.826.738	550.217.001	550.217.001	3.330.043.739	0	0	82.292.331	82.292.331	3.412.336.069	3.412.336.069	100*
6 Culturele diensten + diensten voor recreatie en sport ...	3.472.213.828	1.276.248.150	1.617.700.153	594.602.444	5.089.913.981	0	0	394.238.817	144.906.560	5.484.152.798	2.015.757.154	37
7 Diensten voor organisatie van congressen en beurzen ...	54.035.294	54.035.294	608.704.075	608.704.075	662.739.369	0	0	27.592.957	27.592.957	690.332.326	690.332.326	100*
8 Andere ...	12.212.706.064	18.803.520	902.233.987.134	1.389.141.338	914.446.693.198	286.556.579.193	441.202.167	16.601.641.979	25.561.027	1.217.604.914.370	1.874.708.052	0,15
TOTAAL OUTPUT (basisprijzen) ...	46.266.575.135	12.214.321.391	910.567.133.129	5.335.328.520	956.833.708.264							
TOTAAL INTERMEDIAR VERBRUIK (aankooprijzen) ...	27.257.112.062	7.195.845.509	513.510.365.156	3.008.835.260	540.767.477.218							
TOTAAL TOEGEVOEGDE WAARDE (basisprijzen) ...	19.009.463.073	5.018.475.882	397.056.767.972	2.326.493.260	416.066.231.046							

Resultaat: economische indicatoren

- De bruto toegevoegde waarde van de toeristische industrie** (Gross value added of tourism industries of GVATI) omvat de toegevoegde waarde gegenereerd door de toeristische industrie, ongeacht het toeristisch verbruik. Deze indicator laat dus de toegevoegde waarde van de niet-toeristische industrie buiten beschouwing, hoewel deze ook producten kunnen leveren die worden afgenomen door toeristen. De bruto toegevoegde waarde van de toeristische industrie kan afgelezen worden uit TSA-tabel 5 en TSA-tabel 6 (zie rode cellen in tabellen 28 en 29): de totale toegevoegde waarde van de output van de toeristische bedrijfstakken is goed **voor ruim 19 miljard euro, of 4,6% van de totale toegevoegde waarde in België in 2019.**
- De directe bruto toegevoegde waarde van toerisme** (tourism direct gross value added of TDGVA) neemt de toegevoegde waarde op van zowel de toeristische industrie als de andere industrie, maar enkel voor het aandeel dat in deze sectoren ook daadwerkelijk door toeristen wordt afgenomen. In deze indicator wordt dus de productie van industrieën buiten beschouwing gelaten die door niet-toeristen wordt afgenomen. De directe bruto toegevoegde waarde van toerisme kan enkel in TSA-tabel 6 worden afgelezen (zie gele cellen in tabel 29) en is in totaal **gelijk aan ruim 7,3 miljard euro, of 1,8% van de totale toegevoegde waarde in België in 2019.** Ruim twee derde van dit bedrag, namelijk 5 miljard euro wordt gegenereerd als toegevoegde waarde voor het toeristisch verbruik in de toeristische bedrijfstakken. De toegevoegde waarde voor het toerismeaandeel in de niet-toeristische bedrijfstakken is gelijk aan 2,3 miljard euro.

Tabel 30: Toegevoegde waarde van de toeristische bedrijfstakken en het toerisme in België 2019, per bedrijfstak

	Toegevoegde waarde van het toeristisch aanbod = Bruto toegevoegde waarde van de toeristische bedrijfstakken		Toegevoegde waarde van het toeristisch verbruik = Directe bruto toegevoegde waarde van toerisme	
	TOERISTISCHE BEDRIJFSTAKKEN 19 miljard euro = 100%	ALLE BEDRIJFSTAKKEN 416 miljard euro = 100%	TOERISTISCHE BEDRIJFSTAKKEN 5 miljard euro = 100%	ALLE BEDRIJFSTAKKEN 7,3 miljard euro = 100%
Accommodatie	9%	0,4%	32%	22%
Accommodatie tweede verblijven	6%	0,3%	1%	0,5%
Voeding en drankverstreking	31%	1,4%	22%	15%
Personenvervoer over weg + spoor + water	33%	1,5%	16%	11%
Personenvervoer door de lucht	2%	0,1%	7%	5%
Reisagentsch., touroperators en gidsen	2%	0,1%	8%	6%
Culturele bedrijven	6%	0,2%	5%	3%
Bedrijven voor recreatie en sport	8%	0,3%	9%	6%
Kleinhandel souvenirs, sport en kampeer	2%	0,1%	0,01%	0,01%
Organisatie van congressen en beurzen	1%	0,05%	0,6%	0,4%
Andere bedrijfstakken	Niet van toepassing	95,4%	Niet van toepassing	31,7%

4 TSA-tabel 7

Wat: In TSA-tabel 7 wordt de tewerkstelling in de toeristische sector in beeld gebracht.

Bronnen: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ), Gedecentraliseerde statistiek, jaargemiddelde 4 meetpunten 2019; Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ), Telling van de verzekeringsplichtigen, momentopname 31 december 2019.

Methode: Voor een uitgebreide methodologische uitleg verwijzen naar het rapport over tewerkstelling in de toeristische sector (Weekers, 2013b). Voor de loontrekkende tewerkstelling beschikken we over gegevens op NACE 5digit, waardoor we de cijfers rechtstreeks kunnen overnemen voor alle NACE-codes die onder toerisme vallen. Voor de zelfstandigen werken we met activiteitencodes. De beroepencodes die voor de sector toerisme belangrijk zijn, zijn CODE 407: Horeca; CODE 408: Vermakelijkheden; CODE 409: Foorkramers en CODE 510: Vrije beroepen in de kunst. Voor een aantal toeristische activiteiten zullen we geen cijfers hebben, omdat deze activiteiten in een veel grotere beroepengroep wordt opgenomen in de RSVZ-cijfers. De zelfstandigen in de groep bestuurders binnen een bedrijfstak, wordt verdeeld over de subbedrijfstakken a rato van het aandeel van de zelfstandigen in de subbedrijfstak.

Resultaat : zie volgende bladzijde

TABEL 31: TSA-tabel 7: De totale tewerkstelling van loontrekkenden en zelfstandigen en helpers in de sector toerisme in België in 2019.

	LOONTREKKEND – RSZ		ZELFSTANDIGEN EN HELPERS - RSVZ (incl. bestuurders)			
	TOTAAL AANTAL ARBEIDSPLAATSEN	TOTAAL AANTAL VTE	TOTAAL AANTAL JOBS	TOTAAL AANTAL ALS HOOFDBEZIGHEID		
Accommodatie	23.156	17.135	}			
Hotels en motels	17.687	13.800				
Overig logies voor kortstondig verblijf	5.468	3.335				
Accommodatie mbt tweede verblijven (enkel vakantiewoningen)	813	614				
Handel in en verhuur van onroerend goed	177	140				
Beheer en bemiddeling onroerend goed	636	474				
Voeding en drankverstrekkers	107.706	65.147				
Restaurants, fast-food zaken, snackbars, frituren	94.915	59.302				
Cafés, discotheken, dancings e.d.	12.792	5.845				
Personenvervoer	78.734	68.566				
Personenvervoer per spoor	30.749	29.400	}			
Personenvervoer over de weg	32.717	26.541				
Overig personenvervoer te land, n.e.g.	6.070	4.638				
Personenvervoer over water	239	213				
Personenvervoer door de lucht	6.132	5.192				
Huur van transportuitrusting	2.828	2.583				
Reisbureaus, reisorganisatoren, reserveringsbureaus ed.	7.145	6.154				
Diensten voor cultuur	18.198	16.479			22.968	9.745
Productie, exploitatie, beheer en diensten scheppende en uitvoerende kunst	12.368	11.741				
Musea en monumentenzorg, botanische tuinen, dierentuinen e.d	5.830	4.738				
Diensten voor sport- en recreatie	16.697	12.655	17.991	8.759		
Verhuur van sport- en kampeerartikelen	261	220				
Beheer en exploitatie van sportcentra en overige sportactiviteiten	10.306	7.454				
Kermisattracties, pretparken en overig amusement	1.546	1.216				
Kansspelen, recreatieparken en overige activiteit ivm recreatie	4.585	3.765				
Kleinhandel van landspecifieke, karakteristieke toerismegoederen	5.175	4.261				
Sport- en kampeerartikelen, souvenirs en ambachtelijke prod.						
Niet toerisme karakteristieke bedrijven: Organisatie congres/beurs	2.627	2.226				
TOTAAL TOERISTISCHE BEDRIJFSTAKKEN	260.249	193.236	118.503	81.653		
Aandeel toeristische bedrijfstakken in totale tewerkstelling	6,4	5,8	10,3	10,9		

BRON: RSZ, RSVZ, bewerking SV.

Besluit

Op basis de Satellietrekening Toerisme (TSA), een internationaal erkend instrument dat werd ontwikkeld door de OESO, Eurostat en UNWTO werd in dit rapport de economische betekenis van toerisme in België in kaart gebracht.

In België werd in 2019 een totale toeristische consumptie van 18,7 miljard euro gegenereerd. Aan de aanbodzijde zorgden de toeristische bedrijfstakken in 2019 voor 4,6% van de totale bruto toegevoegde waarde in België. Dat komt overeen met 19 miljard euro bruto toegevoegde waarde. De bruto toegevoegde waarde van de toeristische industrie omvat de bruto toegevoegde waarde gegenereerd door de toeristische bedrijfstakken, ongeacht of de producten en diensten door toeristen of anderen geconsumeerd worden.

Als consumptie en aanbod samen worden gebracht, kan de directe bruto toegevoegde waarde van toerisme berekend worden. Hierbij gaat het om de bruto toegevoegde waarde die bedrijven realiseren als rechtstreeks gevolg van de consumptie door toeristen, ongeacht of de uitgaven gebeuren in toeristische of niet-toeristische bedrijfstakken. In 2019 was de directe bruto toegevoegde waarde van toerisme in België gelijk aan 7,3 miljard euro of 1,8% van de totale bruto toegevoegde waarde in België.

Wat tewerkstelling betreft genereerde de toeristische sector in België in 2019 260.249 loontrekkende jobs en 118.503 jobs voor zelfstandigen en helpers. In verhouding tot het totaal aantal jobs, waren de banen in de toeristische sector in 2019 goed voor 6,4% van alle loontrekkende jobs en 10,3% van alle jobs voor zelfstandigen en helpers.

Gezien deze satellietrekening een eerste keer als rekening op zich werd opgebouwd en niet werd gestart van de regionale satellietrekeningen toerisme in België, is het niet mogelijk een vergelijking te maken met een eerdere satellietrekening of met de satellietrekeningen van de gewesten.

.

LITERATUURLIJST

Cijfers:

ONS, Office for National Statistics: *Travelpac 2019*.

DGE, *Memento du Tourisme 2018*.

Federaal Planbureau, *SUT2018*.

Eurostat, *toerismestatistieken 2019*.

Nationale Bank van België, *Household finance and consumption survey 2017*.

Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ), *Gedecentraliseerde statistiek 2019*.

Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ), *Telling van de verzekeringsplichtigen 2019*.

Statbel, *huishoudbudgetenquête 2018*.

Statbel, *onderzoek Horeca (toerisme en hotelwezen) 2019*.

Statbel, *onderzoek platformdata in het verblijfstoerisme 2019*.

Statbel, *onderzoek vakanties en reizen 2019*.

WES, *Kunststedenonderzoek 2011 en 2018*;

Westtoer, *dagtoerisme aan de kust 2018*.

Westtoer, *tendrapport Kust 2020*.

Methodologie:

Eurostat, Statistical Office of the European Communities (2000). *Implementation Manual on Tourism Satellite Accounts*. Luxembourg.

Eurostat (2009). *Methodologies and working papers. Tourism Satellite Accounts in the European Union, Volume 1-4*. Luxembourg.

UNSD, United Nations Statistics Division & WTO, World Tourism Organization (2008). *2008 International Recommendations for Tourism Statistics (IRTS 2008)*.

UNSD, United Nations Statistics Division, WTO, World Tourism Organization, OECD, Organisation for Economic Cooperation and Development & Eurostat (2008). *2008 Tourism Satellite Account (TSA): Recommended Methodological Framework*.